

GLAS GORENJSKE

Izbojevale so si enakopravnost

Tarifnega pravilnika ne moremo sestaviti

z ozkimi, osebnimi merili

S posvetovanja v tržiški Bombažni predilnici in tkalnici

Tudi letos bomo praznovali 8. marec — praznik borbenih žena. Dolga leta je trajala borba žena za priznanje njihove enakopravnosti. Naša žena je pričela s tem bojem že zdavnaj pred drugo svetovno vojno, sodelovala je v številnih štrajkih proti takratnim izkoriščevalcem delavskega razreda, ki so zlasti zapostavljali ženo. Pravi boj za enakopravnost pa je začel v ljudski revoluciji, kjer so naše žene postale prave junakinje. Nič koliko je ostalo dokumentov dobe, ki pripovedujejo o brezmejni požrtvovalnosti naših žena v boju, o njihovih žrtvah in o njihovih junastvih, s katerimi so dale žene zgodovini poseben pečat.

Kot rdeča nit pa se delo naprednih žena vleče tudi vsa povojna leta. Pri obnovi, pri gradnji novih objektov naše industrije, pri ustvarjanju materialnih dobrin in ne nazadnje tudi kot važen činitelj v družbenem upravljanju. Povsod najdemo naše žene, ki so si enakopravnost končno le priborile.

Ob tej priliki pa ne smemo prezreti dejstva, da je tudi pri nas še nekaj okostenelih in nazadnjaških predsodkov, ki ženi nečesto priznati tistih pravic, ki so si jih z dolgoletno borbo priborile. Tudi žene same se še niso dovolj uveljavile v našem javnem življenju. Se vse premalo je žena v naših organih družbenega upravljanja in v organih ljudske oblasti. Vse preveč je primerov, da so prišle naše žene v te organe na umeten način in s takimi slabostmi bomo morali prej ali slej prenehati. Pričeti bomo morali ženo upoštevati prav v vseh vejah družbenega življenja in doseganja pri nas. Vse to je odraz premajhne politične delavnosti med ženami in nejasnega pojmovanja njene družbene vloge.

O tem naj bi spregovorile žene ob svojem borbenem prazniku, vsi tisti pa, ki jim še vedno delajo krivico, pa naj bi o tem za 8. marec dobro premislili.

S SEJE OLO V RADOVLJICI

3.000 m³ lesa za gradnjo stanovanjskih hiš

Radovljica, 4. marca. Danes sta zasedala v dvorani Ljudskega odbora mestne občine v Radovljici oba zbora Okrajnega ljudskega odbora Radovljica. Razen sklepanja o imenovanju

Pomagajmo poplavljenecem

Naši javnosti je znana nesreča, ki je doletela prebivalstvo Srbije. Velika Morava je podrla nasipe in preplavila polja in vasi. Tako je veliko število ljudi ostalo brez strehe in obleke. Škoda je ogromna in jo bo le težko popraviti. Sirom po naši domovini je v teku akcija za pomoč poplavljenecem v Srbiji. Glavni odbor Rdečega križa Slovenije je poslal vsem okrajnim in mestnim odborom RK poziv, da organizirajo čimprej zbiranje prispevkov za pomoč poplavljenecem in na ta način skušajo omiliti nesrečo, ki je zadelo bratsko republiko Srbijo.

Okrajni odbor RK v Kranju se sodelovanjem OO SZDL že pričel z nabiranjem prispevkov za pomoč poplavljenecem v naših podjetjih, ustanovah, trgovinah, kmečkih zadrukah itd. Po vsej Sloveniji je zbiranje prispevkov našlo na veliko razumevanje in prepričani smo, da bodo tudi naša podjetja na Gorenjskem razumela težko nesrečo v Srbiji in prisločila s prispevki na pomoč.

V našem listu smo že dovolj na široko pisali o novih tarifnih pravilnikih, o plačnem sistemu itd. Vprašanja, ki so se nujno morala pojaviti, smo obravnavali načelno, prav tako pa smo objavljali izkušnje posameznih delovnih kolektivov, ki so si svoje tarife pravilnik že sestavili ali pa je njih delo tik pred zaključkom. Kljub temu pa je v naših podjetjih še vedno polno nejasnosti, ponekod tudi nerazumevanja, tako da delovni kolektivi tavajo v začaranem krogu in ne najdejo izhoda. Marsikje pa so pričeli izdelovati nove tarife pravilnike brez zadostne priprave in posledica tega je bila huda kri med člani kolektivov.

Tak primer se je pripetil tudi v Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu. Komisija, ki je sestavljala tarifni pravilnik je gledala le na posamezne tarife postavke, preko njih pa ni videla. Zaradi tega tudi ni znala delovnemu kolektivu pojasnjevati namena novega plačnega sistema. Razumljivo je, da je to povzročilo negotovanje med delavci, ki niso vedeli zakaj gre.

Zaradi tega je bilo v sredo popoldne v BPT posvetovanje odgovornih funkcionarjev OLO Kranj in tovarne. V uvodu je predsednik OO SZDL za Go-

renjsko tov. Zlatnar razložil funkcijam podjetja namen novih tarifnih pravilnikov in cilij, ki ga zasleduje nov plačni sistem. Iz njegovih besed povzemamo nekaj nevezanih misli:

Nova plačna politika je nastala kot plod treznega preudarka in je nujno potrebna, če želimo zvišati proizvodnjo ter bolje organizirati delovni proces. Prav zaradi tega ni mogoče pri tem prav nič barantati. Drži, da po vojni na ta način plač še nismo delili. Sedanja način je nekaj novega in podoba je, da smo bili nanj vse premalo pripravljani. Sistem plač smo doslej reševali z uredbami, zategadelj nas je morda nova tarifna politika res presenetila. Danes sestavljajo tarifne pravilnike podjetja samostojno in le od njih je odvisno, kako bodo sestavljeni. Čim boljša bo priprava tem boljši bodo. Ob tem delu pa je prav tako treba enkrat dokončno razčistiti odnos delavca do dela. Temu v pomoč pa bodo novi tarifni pravilniki.

Vse tisto, kar na delavca pri delu pozitivno vpliva, moramo stimulirati z dinarjem. Nujno pa je, da pri tem poudarimo, da prav nobenega dinarja ne bomo izdali zastonj. Ljudje bodo lahko zaslužili več, vendar bodo morali svoje sile ki jih vloga-

jo v delo, bolj osredotočiti. Norme pa bodo najbolj pravično merilo za nagrajevanje. Novi tarifni pravilniki pustijo vsakomur odprta vrata, da s povečano storilnostjo dvigne svojo plačo.

Največ razburjanja je bilo zaradi razponov med plačami. Če želimo našo proizvodnjo dvigniti, je nujno, da poskrbimo za boljše organizacijo dela, ki ji doslej nismo posvečali ravno preveč pozornosti. Za to organizacijo je nujno treba odgovorne ljudi stimulirati in to nov plačni sistem tudi predvideva. Danes je naša največja rezerva v organizaciji dela in za to moramo zanjo poskrbeti. To od nas zahteva napredek proizvodnje. »Urvnilovsko« gibanje nima prav nič skupnega z naprednimi stremljenji, še manj pa s socialističnimi. Po novem tarifnem pravilniku v BPT nihče ne bo imel manjše plače, naloga komisije pa je, da vsa delovna mesta pravično ocenijo in jih stimulira.

In končno še odgovor na vprašanje, zakaj je potrebna posebna komisija, ki na OLO vsklaja tarifne pravilnike. Komisija je potrebna zato, ker je nujno, da v sorodnih ali enakih podjetjih te pravilnike vskladi, da ni prevelikih razlik med posameznimi enakimi delovnimi mesti itd. Če tega ne

bi bilo, bi se prav lahko zgodilo, da bi nekdo v Kranju imel večjo (ali manjšo) plačo kot v Trzinu. To pa bi bilo nepravično.

Nepoznavanje novih elementov tarifnih pravilnikov in neobjektivno razčlenjevanje problemov sta povzročila negotovanje v BPT, temu pa je seveda kumovalo tudi ozko, osebno stališče posameznih uslužbencev tovarne. To so na posvetovanju v Trzinu uvideli tudi funkcionarji podjetja.

—šv

Iz vsebine

- ODGOVARJAMO!
- Posarje, kamen spotike
- OCENA: SLABO
- Časi se spreminjajo
- Vzgojni pomenki
- POT PREŠERNOVEGA GLEDALIŠČA
- Obiskal sem Janeza Poldo
- KRIK IZ NOČI

Majhna udeležba na sejah delavskega sveta

Z občnega zbora sindikalne podružnice v „Iskri“

Pretekli teden je bila v dvorani tovarne »Iskra« redna letna konferenca sindikalne organizacije, kateri je prisostvovalo 188 delegatov. Konferenci so prisostvovali tudi Vinko Hafner, predsednik LOMO Kranj, Martin Košir, sekretar ZK kranjske komune, Jaka Kvas, član KO ZSS in drugi.

Če na kratko povzamemo nekaj misli iz poročil in razprave lahko trdimo, da je sindikalna organizacija tov. »Iskra« v preteklem letu uspešno reševala razna gospodarska, kulturna in druga vprašanja ter probleme razvoja delavskega samoupravljanja.

Prav gotovo ima tudi sindikalna organizacija precejšen del zasluga pri proizvodnih uspehih, ki so iz leta v leto večji. Lanskoletni družbeni plan so prekoračili za 9%. Vrednost proizvodnje na enega delavca pa so povečali od 1.030.616 din v letu 1952 na 1.421.053 v lanskem letu. Razen tega je omembe vredno tudi uveljavljanje »Iskrinih« proizvodov na domačem in tujih tržiščih, o čemer smo že pisali. Dobra kvaliteta

njih proizvodov pa je porok za še večje trgovske uspehe.

Letošnji družbeni plan niso dosti povečali, ker je izdelan na osnovi lanskoletnih zmogljivosti strojev. Žal stroji niso več v najboljšem stanju in jih je precej že zaslužilo pokoj.

Delavski svet se je skupaj z upravnim odborom trudil, da bi bili gospodarski uspehi čim večji in da bi prišlo delavsko upravljanje v podjetju vendarle na zeleno vejo. Toda, kot so tovarniši na razpravi poudarjali, se delavsko upravljanje v tovarni še ni razvilo do take mere kot bi bilo zaželeno. To potrjuje tudi udeležba na sejah delavskega sveta, katerih se je v preteklem letu udeleževalo povprečno le 60% članov.

V letošnjem letu pa so največ pozornosti posvetili razpravi o novem plačnem sistemu. O novih načelih sistema nagrajevanja, ki ga bomo letos uveljavili, je kolektivu še marsikaj nejasno. Kaže, da sindikalna organizacija in ostali organi v podjetju včasih le preveč popuste ter se tako dogaja, da vsak sebi kroji »socialistična načela«, premalo pa pojasnjujejo bistvo problema, ki je zasnovan na čimvečji delovni storilnosti.

Lahko trdimo, da so na občnem zboru temeljito obdelali tovarniške probleme tako, da bo imel novozvoljeni odbor dosti dela, če bo hotel vskladiti vse smela iskati trgovina pri tem proizvedu čezmerni zaslužek!

J. P.

Zakaj tako?

S 1. januarjem letošnjega leta, je bil z zvezno Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o prometnem davku (Ur. list FLRJ, št. 55/54 — Ur. list FLRJ št. 4/55), odpravljen 10% prometni davek na čokolado. Vendar žal te letošnje olajšave, namenjene v prvi vrsti potrošnikom, v trgovini ni čutili.

Odpraviti bi morali že enkrat zmotno mišljenje, da je čokolada luksuzni prehranski proizvod. Če je dobra, je zdravju celo zelo koristna; zato ne bi smela iskati trgovina pri tem proizvedu čezmerni zaslužek!

Seznam nagrad še vedno ni zaključen

Naše uredništvo še vedno nadaljuje z zbiranjem nagrad za naše naročnike, ki bodo sodelovali v velikem nagradnem žrebanju. Seveda je pogoj za udeležbo — kot smo že v prejšnjih številkah objavili — plačana naročnina za letošnje leto.

Končen seznam nagrad bomo objavili v eni izmed naslednjih števil, zato bralece opozarjamo, da redno zasledujejo naša poročila o nagradah in o velikem nagradnem žrebanju. Za danes zaradi pomanjkanja prostora objavljamo smo tele nagrade: trgovsko podjetje »Preskrba« v Trzinu je darovalo za naše naročnike tri metre volnenega blaga za žensko obleko, tovarna usnja »Runo« iz Trzica usnje za usnjen moški površnik, soboslikar in pleskar Alojz Jaklič iz Stražišča pri Kranju, Smarjetna gora 9 pa je obljubil, da bo srečnemu izžrebancu prepleskal sobo.

Toliko o nagradah za danes. Cenjene naročnike opozarjamo, da je nepreklicno zadnji rok za vplačilo naročnine 7. marec, ker drugače uprava našega lista nikakor ne bo mogla pravočasno sestaviti imenih naročnikov z vplačilom naročnine za žrebanje. Torej pohitite z vplačilom, same še nekaj dni imate čas!

PRED BORBENIM PRAZNIKOM NAŠIH ŽENA

Delo žena je tiho, a bogato

Žene bodo morale bolj poseči v družbeno življenje

Zanimalo nas je, kako delajo naše žene, s kakšnimi skrbmi in vprašanji se bavijo in kakšno je njihovo sodelovanje v javnem življenju. Obrnili smo se na predstavnice Društva žena v Kranju, ki so nam povedale mnogo zanimivih stvari. Naše žene, ki so zaposlene,

imajo toliko drobnega dela tudi doma, da je zelo težko njihovo sodelovanje tudi v javnosti. Čas jim malokdaj dopušča, da bi se tudi v družbenem življenju uveljavile. Razen rednega dela morajo skrbeti tudi za gospodinjstvo, ker marsikatera nima dovolj sredstev, da bi se hranila v restavraciji, to pa še toliko manj, če so poročene in imajo družino. Društvo je razpravljalo o teh problemih in s posebno anketo po največjih kranjskih podjetjih, ki je zajela okoli 6000 ljudi, ugotovilo, da se le komaj polovica teh ljudi hrani doma. Izredno visok odstotek teh ljudi pa se hrani priložnostno, ali pa si sami kuhajo. Društvo žena je prišlo do zaključka, da je treba tem ljudem preskrbeti zadostno in poceni prehrano. To pa zlasti sedaj, ko socialnih problemov ne bomo reševali s tarifnimi pravilniki. Društvo žena je poslalo vsem podjetjem v Kranju poziv, da naj ponovno ustanovijo delavske menze, ki naj bi oskrbele delovne ljudi s prehrano. Predlog o ustanovitvi teh menz so žene poslale tudi

kranjski občini, kjer so našle polno razumevanja in bodo menze v nekaj tednih pričele z delom.

Društvo žena je na pobudo svojih članic ustanovilo v Kranju Gospodinjstvo biro z namenom, da bi razbremenilo naše delovne žene pri njihovem vsakdanjem domačem delu. Biro je dobro zastavil, vendar je vprašanje, če si vse žene lahko privoščijo njegovo pomoč. Ustanova, kot je Gospodinjstvo biro, bi morala biti subvencionirana, ker le na ta način bo lahko posredovanje pomoči našim delovnim ženam lahko uspešno. Da potrdimo svoje mnenje, naj povemo, da naše žene v proizvodnji, pa naj delajo podnevi ali ponoči, marsikdaj nimajo denarja, da bi si privoščile pomoč v gospodinjstvu. Te pomoči so v prvi vrsti deležne žene, ki jim to dopuščajo finančna sredstva, pa celo tiste, ki niso v delovnem razmerju. Če bomo hoteli, da bo biro res nudil pomoč tudi tistim ženam, ki je zaradi materialnega položaja ne morejo sprejeti, potem bomo morali najti nek izhod, da bodo uslug tako poceni, da se jih bo lahko poslužila prav vsaka delovna žena. Na ta način bomo naše žene občutno razbremenili in tedaj bomo od njih tudi toliko laže pričakovali sodelovanja in udejstvovanja v javnem življenju.

Posebno skrb bo društvo žena posvetilo tudi širšemu izobraževanju delovnih žena. Z različnimi predavanji, ki bodo v okviru društva, bodo predavateljki skrbeli za kulturni dvig žena. Društvo je že navezalo stike tudi z ostalimi organizacijami, zlasti z Društvom prijateljcev mladine in Svobodami, kjer bodo žene našle široko področje za svoje družbeno življenje. Seveda pa bo nujno potrebno, da naše žene kot rečeno, razbremenimo drobnega domačega dela in jim na ta način damo prilike, da zažive tudi v javnem življenju.

Razmah proizvodnje

V začetku leta smo v našem listu že poročali, da je Kovinsko in elektromehanično podjetje »KEM« iz Lesc, izdelalo prototip avtomata za reguliranje plina — uporabnega skoraj v vseh industrijskih panogah. Eden teh avtomatov že uspešno deluje v Železarni na Jesenicah.

Ze februarja pa je podjetje pripravilo vse potrebno za serijsko izdelavo 72 avtomatov — regulatorjev, katere je naročila Cinkarna v Celju. Da bi sklenili dokončno pogodbo, morajo predložiti Cinkarni še vsa ustrezajoča tehnično dokumentacijo, ki bo te dni izgotovljena.

Poudariti moramo, da se les ne bo več oddajal graditeljem na panju, temveč ga bo odbralo gozdno gospodarstvo iz rednih sečišč, na osnovi specifikacij.

Po skupni seji sta bili še ločeni seji Okrajnega zbora in Zbora proizvajalcev. Oba zbora sta posvetila največjo pozornost sklepanju o povečanju, oziroma znižanju ravni tarifnih postavk v tarifnih pravilnikih.

POMILOSTITEV

Na Kitajskem so izpustili zapovor ameriškega študenta Pearsona in učiteljico Rickett, ki sta bila zaprta tri in pol leta zaradi vohunstva. Oba pomiloščena obsojenca sta že prispela iz Pekinga v Hongkong, od koder bosta nadaljevala pot domov.

ZMAGA KONSERVATIVCEV

Na japonskih parlamentarnih volitvah je zmaga demokratska stranka, ki je dobila 185 mandatov, liberalci 112, levi socialisti 89, desni socialisti 67, Kmečka stranka 4, KP 2 itd. Japonski politični krogi so bolj presenečeni nad uspehom socialistov kot pa nad zmago ene konservativne stranke nad drugo. Novo vlado bodo sestavljali samo demokrati.

MOSKVA PROTESTIRA

Moskovski radio je sporočil, da je sovjetsko zunanje ministrstvo izročilo britanskemu veleposlaniku v Moskvi posebno noto o nezdržljivosti ratifikacije pariških sporazumov od anglo-sovjetskim paktom.

KONFERENCA V ANKARI

Pretekli ponedeljek je pričela s svojim delom konferenca treh zunanjih ministrov Balkanskega sporazuma. Ministri za zunanje zadeve so na konferenci razložili politično aktivnost svojih vlad od blejskega sporazuma dalje. Prav tako so izvolili podkomisijo, ki bo sestavila dokončno besedilo statuta Balkanske posvetovalne skupščine.

ODHOD ANGLEŽEV
IZ SUEZA

Konec marca se bodo angleške čete umaknile z južnega dela Sueškega področja. Egipčevskim oblastem so že izročile več pristaniških in prekopnih naprav. S področja okoli Suez se bodo angleške čete v celoti umaknile konec meseca.

STRASNE POPLAVE

Avstralijo so zajele katastrofalne poplave. Večina mest v Novem Južnem Walesu so ostala brez toka, plina in vode. Pričelo se razširjati razne bolezni. Izvidniki, ki so z letali krožili nad prizadetimi kraji, poročajo, da so prizori nesreče precej podobni prizorom po eksploziji atomske bombe. Število žrtev bo lahko ugotoviti šele čez nekaj tednov.

RESEN INCIDENT

V tork zvečer je močna četa Izraelcev vdrla na ozemlje Egipta in razstrelila rezervoar za vodo, iz katerega so oskrbovali vojaško taborišče ob Gaziju. Boj je trajal tri ure, ubit je bil egiptovski častnik, 30 vojakov pa je bilo ranjenih. Egiptovska delegacija v OZN je zahtevala nujno sklicanje Varnostnega sveta, pozneje pa je to svojo zahtevo preklicala.

Namesto da bi prišlo po sprejemu pariških sporazumov v nemškem Bundestagu do olajšanja, noben zahodni časnik ne skrjuje določene skepse, ko obravnava potek »zgodovinske bitke« v nemškem parlamentu. Čeprav vsi pozdravljajo zmago Adenauerjevih pristašev, v isti sapi z veliko negotovostjo pišejo o usodi, ki čaka sporazume — posebno pa sporazum o Posarju — v drugem domu nemškega parlamenta — Bundesratu. Ta bo začel razpravljati o teh vprašanjih 18. marca.

Ne glede na to, da je bil izid bitke v nemškem parlamentu že vnaprej znan — saj se je vedelo, da bo za sporazume glasovala večina poslancev vladne koalicije, čeprav se je pred začetkom debate govorilo o neslogi v vrstah vladinih strank — vendar ni mogoče skriti dejstva, da je bila Adenauerjeva zmaga — Pirova zmaga. Adenauerjevi pristaši so bili v parlamentu sicer v večini, toda »glasovi z ulice«, kjer so dan za dnem tisoči in tisoči Nemcev demonstrirali proti sporazumu, za enotno Nemčijo, so večkrat potisnili vladne poslance v obrambo. Zato je bila razprava tako dolga in žolčna.

Največje preglavice si je nakopal Adenauer s tem, da je za eno sporazuma o Posarju, tvegati razkol v lastnih vrstah. Poslanci iz vrst svobodnih demo-

ODGOVARJAMO!

Za samostojnost v zunanji trgovini

Naša javnost se še dobro spominja aretacije in obsodbe vojne zločinca Alojza Perneteta spomladi preteklega leta. Tedaj smo zapisali, koliko in kakšne zločine je Perne napravil med vojno na Gorenjskem kot vodilni funkcionar gorenjskega domobranstva. Prav tako smo napisali, da naši ljudje niso pozabili grozot, trpljenja in žalosti, ki jih je ta zločinec povzročil. Sredi februarja letos je na občino v Goričah prispelo neko pismo iz Avstrije. Ko so ga odprli, so videli, da ga pošilja žena obsojenega Perneteta. Tako pravi v pismu: Imam prošnjo, ki mi jo lahko uslišite, če boste hoteli. Za uslugo pošljem vsakemu odborniku lepo krtačo ali čopič — po vaši želji. — Na posestvo mojega moža v Povljah stanuje družina z več otroki, ki diru z oblastjo in zato v hiši ni miru. To sem ponovno zvedela od nekega človeka. Le-

prosim, preselite te ljudi drugam, da bo v hiši zopet mir! Nadalje prosim, da ukrenete potrebne korake za mojega moža. Menda ni lga pojedel, da ga še vedno niso spustili. Sin Janez potrebuje očeta in rednika. Če pa to ne gre, potem prosim za podporo iz dohodka njegovega premoženja na Povljah. Zapolnitve premoženja namreč ne vzamem na znanje. Polovica tega premoženja je tako moja, ker mi jo je mož v avgustu 1947. leta prepisal. Prosim, da pritenete pošiljati podporo za mojega sina in za mene. Z odličnim spoštovanjem! Maria Perne l. r. Da, z odličnim spoštovanjem, ki pa nam od takih ljudi res ni potrebno! Tudi brez njega bomo lahko živeli. V prvi vrsti odklanjamo krtače in čopiče »made of Perne«. Ga, Pernetova bi lahko vedela, da naši ljudski odborniki niso podkupljivi in da jih njena da-

mila res ne bodo premamila, da bi pozabil na »usluge« njenega moža prebivalcem vasi pod Storičem tedaj, ko je naše ljudstvo krvavelo za svojo svobodo, njen mož pa si je v tej krvi umival roke! Lahko ji povemo, da bo njen mož toliko časa čistil kri s svojih rok, dokler z njih ne bo izginila prav najmanjša sled. Posestvo vojnega zločinca in izdajalca Perneteta na Povljah št. 1, je bilo po vojni, po zakonu o prehodu premoženja sovražnikov države v last splošnega ljudskega premoženja, zaplenjeno. Ga, Perne pravi, da te zaplenbe ne vzame na znanje in da je polovica posestva njena. Niče ji ne brani, da te zaplenbe ne vzame na znanje, vendar naša oblast ne bo, niti nima namena, da bi njeno mnenje vzela na znanje. Posestvo je bilo po zakonu zaplenjeno in zato našo ljudsko oblast prav nič ne prizadene, če ji je mož prepisal polovico zaplenjenega premoženja. Sin potrebuje očeta in rednika. Da, vsak otrok ga potrebuje! Toda obsojeni Perne se ni nikdar spraševal, kaj bo z otroki pobitih partizanov, kdo jim bo nadomeščal očeta, zlasti pa še rednika, ker so po navadi domobranci premoženje teh ljudi požgali. Sovražstvo je bilo v Pernetu močnejše, kot pa humanost do otrok. Razen tega se dobro spominjamo, da so prijatelji obsojenega zločinca kaj radi povedali, da ima Perne na Koroškem, v Št. Vidu na Glini, lepo premoženje. Torej je skrb ge. Pernetove, da bi njen sin ostal brez sredstev, popolnoma odveč. Izkupilec za tiste krtače in čopiče, ki jih je namenila ljudskim odbornikom iz Gorič, pa ji hvalno poklanjamo!

Upamo, da smo ge. Pernetovi odgovorili, želimo le, da bi tudi ona prebrala te vrstice prav tako vestno, kot smo mi njeno pismo. —vš

V naši državi je danes že 540 izvoznih podjetij (vsekakor odločno preveliko število), ki nudijo številne proizvode na tujih tržiščih. Ker so naši izdelki vedno bolj kvalitetni, se na tujih tržiščih tudi čedalje bolj uveljavljajo.

V lanskem letu pa so pričela izvozna podjetja zaradi količinskega zmanjšanja izvoza, z divjo konkurenco. Zastopniki teh podjetij so n. pr. sklenili pogodbe za izvoz železarskih proizvodov v večji količini, kot jih naše železarne sploh proizvajajo. Dogajalo se je tudi, da izvozniki niso zaupali proizvodnim podjetjem nihanja cen na zunanjem trgu zato, da bi laže in z večjim uspehom prodajali. Prijetilo se je celo, da so nekateri zastopniki izvoznih podjetij izdajali na veleselju v Braziliji za zastopnike proizvod-

nih podjetij v Jugoslaviji, zbirali zanje naročila ter prepričevali kupce, da predstavniki proizvodnih podjetij iz Jugoslavije sploh ne bodo prišli na veleselje.

Da bi se izognila takim in podobnim postopkom ter dejanski gospodarski škodi, so pričela nekatera večja proizvodna podjetja na Gorenjskem ustanovljati lastne oddelke za izvoz in uvoz. Med njimi je bila tudi Zelezarna na Jesenicah, katere izvoznouvojni oddelki, je že v enem letu svojega obstoja pokazala dobre uspehe.

Z osamosvojitvijo večjih podjetij v zunanji trgovini, ne mislimo likvidirati izvoznih podjetij. Ta bodo vsekakor potrebna še tudi v prihodnje — sicer v manjšem številu — toda s solidno ekonomsko osnovo in ustrežno specializacijo. U.

Glas naših bralcev Sličica z jeseniškega trga

V soboto 26. februarja sta stali na jeseniškem trgu le dve stojnici. Na prvi je prodajalec s Primorskega prodajal radič, na drugi pa so uslužbenke podjetja »Ribnik« nudile ščuke. Medtem, ko je tekla prodaja na ribji stojnici normalno, se je okoli stojnice z radičem nagneto precej gospodinj, ki so spominjale mimoidoče na čase, ko si brez utrjenih komolcev, komaj uspel kaj kupiti. Prodajalčeva vreča se je hitro praznila, enako hitro pa je naraščala nejevolja, godrnjanje, zmerjanje... Nervoza in negotovost sta polagali na jezik besede, ki jih sicer ne uporabljamo tako pogosto in mislim, da se je v takšnem položaju malokatera gospodinja menila za ceno ki, je bila na »zavidljivi« višini: 90

dinarjev. Ni čudno, če je prodajalec obžaloval, da ni prinesel več radliča na trg.

Kaj čudno je, da sta na trgu na Jesenicah komaj dve stojnici in da lahko kupiš pol kilograma radliča za drag denar le, če si dovolj »močan«.

Z. F.

6880 DIN NA OSEBO

Dejo RK v Kamniku

V Kamniku je redko društvo, ki bi imelo tako delaven odbor kot občinski odbor Rdečega križa. V nedeljo je imelo društvo svoj letni občni zbor, na katerem je predsednik tov. dr. Milan Kirn poročal o delu v preteklem letu. Iz poročila posnemamo, da je odbor predvsem poizkušal najti moralno in socialno ogrožene osebe in jim pomagati, ukvarjal se je s stanovanjskim vprašanjem in alkoholizmom, širil zdravstveno prosveto in pomagal zdravstvenim ustanovam.

V zadnjih 50 letih se je število prebivalstva povečalo za 150%. Mnogo je še ljudi, ki se včasih v mesto na delo, ker ne morejo najti stanovanja. V stanovanjskih blokkih tovarne »Titan« pride na vsakega družinskega člana na 12,5 m² površine, pri »Stolu« pa 6,5 m².

V Kamniku so v preteklem letu popili za 61 milijonov din alkoholnih pijač, ali 6.880 din na osebo, medtem ko pride same za 284 din brezalkoholnih pijač na osebo. Mnogo nesreč v mestu gre na račun alkoholizma. Tajnik društva je ugotovil, da je število 1591 članov za Kamnik pre malo, čeprav je to najmočnejše društvo v mestu. Od 1457 šolskih otrok pa je v pomladku organiziranih le 800.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Tržiška kronika v letu 1954

Lansko leto je bilo rojenih na območju tržiške občine 227 novorojenčkov, umrlo pa je 90 oseb. Sklenjenih je bilo 97 porok.

Iz Tržiča se je lani izselilo 248 oseb, priselilo pa 281 oseb.

Učiteljski tečaj

Prejšnji teden je organiziral Svet za prosv. in kulturo OLO Radovljica s sodelovanjem Okr. odbora Ljudske tehnike tečaj za učitelje, na katerem naj bi št. št. št. vzgojitelji dobili osnovne pojme o vodenju krožkov Ljudske tehnike na naših šolah. Prvi teden so zbrani učitelji poslušali predavanja o letanskem inoderstvu. Vadili so se tudi praktično in vsak je moral izdelati dva modela. Drugi del tečaja pa je bil posvečen radioamaterstvu, obenem pa so se navzroč usposobili tudi za predvajanje nemih ozkih filmov na aparaturoh, ki jih je Svet za prosveto nabavil pred nedavnim za večino šol v okraju.

Konec leta šteje Tržič 10.419 prebivalcev. V volilni imenik pa je vpisanih 6714 volilnih upravičencev.

Na področju mesta je 7 osnov. šol, 1 pomožna šola, 1 nižja gimnazija, vajenska šola, glasbena šola, vrtec in dijaški dom. Lani je bil osnovan tudi Mestni muzej. Na osnovnih šolah je 933 učencev, na gimnaziji 422 učencev, na pomožni šoli 15, na vajenski 178, na glasbeni 129, skupaj torej na vseh šolah 1677 učencev. Na vseh šolah je zaposlenih 29 učiteljev, na gimnaziji 16 stalnih in 2 honorarna predavatelja, na vajenski šoli 2 strokovna učitelja in 20 honorarnih predavateljev, na glasbeni šoli 6 stalnih in 2 honorarni učitelja ter v Vrctu in Dijaškem domu 6 stalnih in 2 honorarna uslužbenca. V Vrctu je 66 otrok, v Dijaškem domu pa 27 učencev iz gimnazije. Učni uspehi so najboljši na Vajenski šoli, medtem ko je na osnovnih šolah uspešno izdelalo razred 78% učencev. Zelo se je dvignil

učni uspeh na gimnaziji in to kar za 12%.

Zelo zanimiv je pregled, koliko so prebivalci na območju mestne občine Tržič porabili denarja v letu 1954. Vsi občani so bodisi zaslužili, bodisi prejeli pokojnin v znesku 540 milijonov dinarjev, kar pomeni, da je vsak Tržičan, ne oziraje se na starost, prejel letno vsaj 53.000 dinarjev.

Tržičani so leta 1954 kupili 3.621.000 kg raznih živil v vrednosti 292.549.000 din, v gostinah so pojedli 8.772.000 din, za osebne potrebščine pa so občani izdali 95.437.000 din. Zanimive so številke, ki povedo, koliko so Tržičani popili alkoholnih pijač: 173.870 litrov vina v vrednosti 28.462.000 din, 79.508 litrov piva v znesku 8.295.000 din in žganja 38.251 litrov v vrednosti 16 milijonov 301.000 din. Za alkoholne pijače so izdali občani torej 53 milijonov dinarjev (!), pokadili pa so za 20.684.000 dinarjev cigaret in tobaka.

Ljudje in dogodki

POSARJE, KAMEN SPOTIKE na poti k ratifikaciji pariških sporazumov

mentu dvotretjinsko večino za izglasovanje zakona o vojski, oziroma za ustrezno spremembo ustave. Takrat pa bi znali biti glasovi svobodnih demokratov odločilni. To je ena od skrbi, ki jo je nakopalo Adenauerju zadnje glasovanje v parlamentu.

Razen tega dela Adenauerju sive lase tudi njegova lastna izjava, ki jo je dal v ognju parlamentarne razprave o Posarju, ko se je spozabil celo tako daleč, da je izjavil, da mu je obljubljen, »da se vladi ZDA in Velike Britanije po podpisu mirovne pogodbe z Nemčijo ne bosta čutili več obvezani, podpirati francoske zahteve glede Posarja«. Kaj to pomeni? To pomeni, da bo Nemčija — ko dobi svojo samostojnost in svojo armado — odločno nastopila, naj se ji vrne Posarje. To je prilivanje bencina na ogenj nemško-francoskih razprtij. Tako so raztolmačili to kanclerjevo izjavo tudi Francozi sami in to pred ratifikacijo sporazumov v francoskem senatu. Zato ni nemogoče, da pariški sporazumi in posarski sporazum doživijo isto usodo, kot jo je

doživela EOS, kajti tudi ta je bila pokopana prav v francoskem senatu.

Vse se je torej zataknilo pri Posarju. Posarje je postalo jakbolklo spora na poti k ratifikaciji pariških sporazumov. Zato ni čudno, da sovjetsko časopisje — ko komentira sprejem pa-

sprejeti. Zato je tudi razumljiva skepsa zahodnega časopisja.

Toda, tudi če ratifikacija sporazumov uspe, i v nemškem zveznem zboru i v francoskem senatu, je že padla nanje temna senca dvoma v njihovo iskrenost.

Pa recimo ob koncu se besede, dve o Posarju, o pokrajini, ki se v zadnjih dneh tako pogosto omenja. To je področje, ki leži med Francijo, Nemčijo in Luksemburgom in meri približno 1180 km², ima pa domala 1 milijon prebivalcev. Industrijsko je to področje izredno močno razvito, posebno važna so ležišča premoga. Če pogledamo samo Saarbrücken, — glavno mesto Posarja, dobimo jasno sliko industrijske moči te pokrajine. Laže bi bilo namreč naštet, katere industrijske panoge v tem mestu ni, kot na splošno, saj imamo tu težko jeklarsko in kovinarsko industrijo, nato industrijo stekla, kemično industrijo, industrijo loncev, mila, papirja, cementa, žganja, cigaret, aluminija, usnja in konfekcije.

Pokrajina ima bogato zgodovino. Do 19. stoletja je bila sestavni del Lotaringije. Za časa nemške vladavine, je bila razdeljena med Prusijo in Bavarsko. Po prvi svetovni vojni je bila z Versajsko mirovno pogodbo 1919. leta odstopljena za

15 let Franciji, kot nadomestilo za razbite premogovnike v severni Franciji (Noire in Pas des Callais). Nato je bila pod skrbništvom Društva narodov, 13. januarja 1935. leta pa je bil izveden plebiscit, v katerem se je prebivalstvo z veliko večino odločilo za priključitev k Nemčiji.

Po drugi svetovni vojni je bilo Posarje organizirano kot posebna politična enota s svojo vlado pod francoskim nadzorom. Francijo zastopa v Posarju guverner. Za Francijo pa je najvažnejše dejstvo, da je Posarje vključeno v francosko gospodarsko področje. To je zlasti važno zato, ker Franciji priskabljuje premoga. Takoj po drugi svetovni vojni ga je morala uvažati celo iz ZDA in to od 10 do 15 milijonov ton letno. V Posarju pa nakopljejo na leto več kot 15 milijonov ton premoga.

Po nedavnem sporazumu, ki sta ga v Baden-Badenu dosegla kancler Adenauer in bivši francoski min. predsednik Mendès France, pa naj bi se Posarje evropeiziralo (naj bi torej ostalo francosko, niti postalo nemško), hkrati pa naj bi se v prihodnosti dovolilo prebivalstvu tega področja, da se svobodno, brez suvožene agitacije, izreče kam želi in kaj želi.

S. BEZNIK

DOZ slabo podpira gasilska društva

Občni zbor Okrajne gasilske zveze Kranj

Preteklo nedeljo popoldne so se zbrali v Sindikalnem domu v Kranju delegati vseh gasilskih društev kranjskega okraja na rednem letnem občnem zboru. Po uvodnih formalnostih je podal poročilo o opravljenem delu gasilskih organizacij v kranjskem okraju sekretar zveze tov. Metod Rotar. V poročilu je v prvi vrsti nanašal različne pomanjkljivosti v delu društev in dal številne pobude, da jih bodo društva v tem letu lahko odpravila. S tem pa ni rečeno, da gasilska društva niso imela uspeha v svojem delu. Sami so zgradili nove stolpe, domove, vodne bazene itd. Pri teh akcijah so sodelovali prebivalci številnih vasi ter veliko prispevali h gradnjam.

V preteklem letu je Okrajna gasilska zveza Kranj finančno podprla društva, da so si nabavila nujno potrebne cevi, tako da jih imajo društva po 100 metrov. Potrebno pa bi bilo, da bi jih imela vsaj 200 m. Posebno vprašanje, ki so mu delegati posvetili pozornost, je sodelovanje z DOZ. Ugotovili so, da DOZ premalo podpira gasilska društva z denarjem, saj je imovina, ki so jo gasilci rešili pred uničenjem neprimerno večja, kot pa dotacije DOZ gasilskim društvom.

Ob tej priliki ne moremo mimo ugotovitve nekega delegata, ki je dejal, da ni mogoče vključiti v gasilska društva mladine od 14. do 18. leta, ker je mladina preveč razvejana in da bodo morali iskati mlade moči pri pionirjih in pri starejših mladincih. S takimi ugotovitvami res ne moremo soglašati, ker niso resnične in kažejo samo, da imajo nekateri starejši gasilci še vedno nek čuden odnos do mladine. Prav tako je v ženskih desetinah, ki so zelo šibke. Trditve, da je »med ljudmi« razširjeno mnenje, da ženske niso sposobne

za gasilsko delo, je neutemeljena. Po našem mnenju bi morali s propagando prepričati in zajeti tako nazadnjaško mišljenje, seveda pa morajo biti v prvi vrsti sami v to prepričani!

Le nekaj meče slabo luč na ta občni zbor in sicer razpravljanje delegata iz Trstenika, ki je z nedostojnimi besedami, ki ne sodijo niti v gostilno, žalil občni zbor in OGZ podtikal nerisne trditve. Tako »sodelovanje« bi prav lahko odpadlo! Ob zaključku lahko povemo, da je OGZ s skromnimi sredstvi dosegla v preteklem letu lep uspeh, delegati pa so na zboru zajamčili, da bodo v tem letu še več delali

kratov so glasovali namreč proti posarskim sporazumom. Med njimi so bili tudi trije ministri, ki so zaradi tega takoj ponudili, da izstopijo iz vlade. Prav tako je podal ostavko tudi

K. Adenauer

podkancler Blüchner. Zaradi teh odstopov — ki pa najbrž ne bodo osvojeni — se je začelo po svetu govoriti že o nekakšni »vladni krizi«. Seveda vse skupaj ni tako hudo in obstoj vlade ni spravljen zaradi stališča teh štirih ministrov v resnejši položaj. Položaj bo mnogo resnejši v trenutku, ko bo kancler potreboval v parla-

E. Ollenauer

OČENA: Slabo

Zgodbe iz kranjskih mesnic in trgovin - Potrošniki, glejte na tehtnico - Kdor hoče poceni kupiti naj prej obiše čimveč trgovin

Večkrat so se že v našem uredništvu oglasili nezadovoljni potrošniki in tožili, da nekateri mesarji, pa tudi mnogi špeceristi slabo tehtajo blago, ki ga prodajajo. Zahtevali so, da objavimo to in ono kritiko, a ker so bili dokazi največkrat pomanjkljivi, pa tudi zato, ker stojimo na načelu, da se zaradi omega primera ni treba takoj razburjati in ga posploševati — se pritožbe romale v koš. Zadnje čase pa smo le prišli do spoznanja, da se razmere nikakor ne bodo same od sebe izboljšale. Organizirali smo ekipo treh potrošnikov, ki je obiskala več kranjskih mesnic in trgovin. Nakupljeno blago smo potem v uredništvu pred komisijo (neprizadetih ljudi iz javnosti, nakupovalcev in članov uredništva) stehali in o rezultatih sestavili zapisnik.

Ugotovitve so nas presenetile. Nočemo jih napihovati, ne z najimi kogar koli napadati, menimo pa, da so močno sredstvo v boju za dvig trgovske morale in da bodo dobro služile izboljšanju poslovanja v naših prodajalnah.

REZULTATI

Najprej naj v skopih besedah opišemo pot ekipe nakupovalcev od mesnice do mesnice, od špecerije do špecerije, — v takem vrstnem redu, kot jo je šla omenjena ekipa. Zaenkrat bomo nanizali le gola dejstva in sicer količino zahtevanega in količino dobljenega (in po komisiji stehane) blaga. Pomniti pa moramo, da je komisija tehtala meso s papirjem, dočim ga mesarji tehtajo brez papirja (in ga šele po tehtanju zavijejo). Torej je bilo tehtanje komisije še predobro.

1. V mesnici na Zlatem polju (bloki) so nakupovalci kupili 20 dkg salame (v resnici dobili 19 dkg), 50 dkg govejega mesa (dobili 49 dkg) in 20 dkg teletine (dobili 19 dkg).

2. V poslovalnici Mestne klavnice št. 10, kjer je poslovovalkinja Frančiška Sumi, so zahtevali najprej 20 dkg govedine (dobili 19 dkg), potem 20 dkg teletine (dobili 17,5 dkg) in nazadnje še za 60 din dobili 24,5 dkg govedine.

3. V poslovalnici št. 7, kjer je poslovovalca Stane Jezeršek, so plačali 63 din za 26 dkg govedine, namesto 20 dkg teletine so dobili le 19 dkg.

4. V poslovalnici št. 2 (poslovovalca tov. Osterman) so na zahtevanih 20 dkg dobili res 20 dkg mesa (pravijo, da menda zato, ker se je malo pred njimi nek potrošnik razburjal, ker so ga »mislili ogoljufati«).

5. Za spremembo so nakupovalci odšli še v mesnico Kmetijske zadruge Naklo (v Kotu), kjer so pri plačanih 50 dkg govedine in pri 20 dkg teletine obakrat dobili za dobra dekagrama premalo.

6. V trgovini »Pri Stari pošti« je ekipa kupila 10 dkg salame (dobila slabih 9 dkg), za zahtevanih 25 dkg orehovitih jedrc (ki jih prodajajo za očiščene, a so neočiščeni) so dobili 24 dkg. Le zahtevanih 20 dkg rozin je bilo točno stehanih.

7. Tudi v špeceriji »Zlato polje« je bila teža plačanih in dobljenih rozin ter riža enaka, rozin je bilo celo 0,5 dkg več. (Edini, ki se je za 3 dinarje zmotil v svojo škodo!)

8. V trgovini »Koloniale« so plačali za pomarančo, ki je tehtala 25 dkg kar 50 dinarjev (kg stane 190 din).

RAZMERJE KOSTI IN MESA

Komisija, ki je tehtala kupljeno meso, pa ni ugotovljala samo teže mesa, ampak je strogo natančnostjo določala tudi razmerje kosti in mesa. Pri odgovornih tovariših v upravi Mestne klavnice smo se informirali in izvedeli, da je nekakšno pravilo, oziroma predpis, da mora biti razmerje mesa in kosti 75 : 25, maksimum 70 : 30.

Kako kranjski mesarji to pravilo v praksi izvajajo naj pokažejo naslednji primeri. V poslovalnici najprej telečje meso, ki — poudarjamo! — so ga nakupovalci kupili izrecno za beženje.

1. V poslovalnici št. 7 (Jezeršek) je bilo mesa 12 dkg — kosti 7 dkg. — Torej razmerje 63 : 37.

2. Poslovalnica »Zlato polje« mesa 12 dkg — kosti 7 dkg — razmerje 63 : 37.

3. Poslovalnica št. 10 (Sumi)

mesa 10,5 dkg — kosti 7 dkg — razmerje 60 : 40.

Menimo, da je vsak komentar odveč, poudarimo le to, da je poslovovalkinja Frančiška Sumi dala pri 17,5 dkg teletine za pečenje 40% kosti!!!

GLEJTE NA TEHTNICO!

Iz doslej navedenega lahko vidimo, da je potrošnik, ki ni izredno pazljiv (za mesarjeve pojme že kar »siten«) tako ali drugače ogoljufan, izjeme so silno redke (ki pa zopet »potrjujejo pravilo« — kakor pravimo!).

Morda bo kdo dejal, saj tu ne gre za mnogo — morda za dekagram, dva, tri... Seveda, odvisno je od tega, kdo in kako gleda!

Naredimo preproste račune: Frančiška Sumi je dala namesto 20 dkg teletine le 17,5 — razlika 2,5 dkg. Če razširimo razmerje na kg je razlika že 12,5 dkg. Da ne bomo vzeli najvišje ugotovitve, vzemimo okroglo 10 dkg difference pri kg, izraženo v denarju je to 25 dinarjev. Ker prodaja F. Sumi tedensko 300 kg teletine (po izjavi uprave Mestne klavnice), za služi lahko na ta način na mesec 30.000 din.

Še en primer. Pri F. Sumi so nakupovalci za 60 dinarjev dobili 24,5 dkg govedine, to se pravi 1,5 dkg premalo — ali pri kg najmanj 5 dkg. Če vselej tako prodaja, potem lahko zasluži poslovovalkinja Sumi (ki prodaja na teden 1000 kg govedine), najmanj 46.000 din na mesec.

Poudariti pa moramo, da tu še ni všteti dobiček, ki ga mesarica dobi s prodajo kosti, računanih kot meso!!!

Tudi če vzamemo »lažji« primer, dobimo zanimive rezultate. N. pr.: v poslovalnici št. 7 (Jezeršek) so nakupovalci i pri zahtevanih 30 dkg govedine i pri 20 dkg teletine dobili obakrat dkg premalo.

Preprost račun: pri kg teletine 5 dkg premalo, zato lahko na ta način »zasluži« najmanj 4.000 din. (Ker prodaja tedensko 100 kg teletine.)

»GOSPA, ALI JE LAHKO ZA 60 DINARJEV?«

Mnogokrat se s takim vprašanjem obrnejo na vas mesarji, češ: »Zasekalo se mi je!« VI, priprani in mesarjevo poštenost, plačate in odnesete meso...

Toda ti slučajni so najboljše prilike, da vas »upilijo«. Poglejmo: v poslovalnici št. 10 je prvi nakupovalec zahteval 20 dkg teletine. Prodajalka se je »zasekalo« in rekla je, da ga je za 60 din.

»Ne, naj ga bo točno 20 dkg!« je odgovoril nakupovalec.

Prodajalka malce ogorčena odreže dekček proč, vrže na tehtnico in zavije. Toda nakupovalec je dobil to pot samo

17,5 dkg, čeprav jih je plačal 20 dkg!!!

Ko je prišel drugi nakupovalec na vrsto, se je mesarici seveda zopet »zasekalo«.

»Ali je lahko za 60 din?«

»Lahko!« je odgovoril ta nakupovalec. Vzel je meso, plačal 60 din, pri kontrolnem tehtanju pa se je ugotovilo, da ga je bilo le 24,5 dkg.

Tudi v poslovalnici št. 7 je nek nakupovalec dobil za 63 din le 26 dkg.

Potrošniki, iz zgornjega vidite, da ni treba gledati samo na tehtnico, gledati na razmerje kosti in mesa, ampak da je treba znati obnem tudi izredno hitro računati, če se mesarju »zasekalo«.

KAJ PA ŠPECERIJE?

Tu je poštenost pri prodajanju za spoznanje večja, kar je razvidno že iz zgoraj omenjenih rezultatov. Seveda ne povsod in

ne pri vseh artiklih, saj je recimo dal nakupovalec v trgovini »Koloniale« za 25 dkg težko pomarančo 50 din namesto 47,5 dinarjev.

Poglavje zase so rozini! Ne toliko, ker jih skoraj nikjer pošteno ne tehtajo, pač pa zato, ker imajo tako različno ceno. Poglejmo: v trgovini »Zlato polje« so po 600 din kg, pri »Izbiri« po 570, »Pri Stari pošti« 370, »Delikatesi« 520 in v »Koloniale« 570. Torej nihajo cene od 370 do 600 dinarjev za kg.

Glede na kvaliteto smo ugotovili, da so najslabši pri »Izbiri« (kjer so po 570 din) in ne »Pri Stari pošti«, kjer so za 200 din cenejši. Dalje smo ugotovili (seveda ne strokovno analizirali), da so rozini pri »Izbiri« zelo verjetno že nekoliko pokvarjeni, saj imajo nemogoč

Od polnoči do polnoči...

Tako bi lahko imenovali dvodnevni izlet v Crikvenico, ki ga za 1. in 2. maj z vso vneto za naše delovne kolektive pripravljajo loški »Transturisti«. Podjetje si je namreč poleg prevajanja tovora in potnikov na rednih progah (Kranj, Ljubljana, Zelenik, Ziri, loški kolodvor) zadalo hvaljevredno nalogo, da bo posebno v tem predelu skrbelo za turistični razvoj. Ponovno smo že pisali, da ima loški predel idealne pogoje za razvoj letnega in zimskega turizma in da bo Loka sčasoma postala izrazita prehodna točka za zvezo s Primorsko, pa tudi z Bohinjem. Vendar skrbi loški »Transturisti« tudi za prijeten oddih naših delovnih ljudi, od marljivih članov kmetijskih združenj, ki jim je lani pripravil vrsto zanimivih in prijetnih ekskurzij — pa do prosvetnih delavcev. Ti zlepa ne bodo pozabili prijetnih uric ob koncu lanskega šolskega leta, ko je okraj Kranj oskrbel za vse svoje prosvetne delavce nadvse lepe ekskurzije. Portorož, Pohorje, Vršič, Kumrovec, pa Kočevje in Bela Krajina... »Transturisti« je vse te naloge, ki niso ravno lahke, nadvse zadovoljivo rešil in je nedvomno želja vseh prosvetnih delavcev, da bi take poučne ekskurzije organizirali vsako leto!

Letos pripravljajo loški »Transturisti« ekskurzijo na dunajski

Zmanjšane možnosti

Vsi državljani smo se lansko leto ob imobilizaciji čezmernih dobičkov, katere so ostvarila naša podjetja in gospodarske organizacije, od začetka čudih, na koncu pa enodušno obsojali in obsodili lanskoletne težnje podjetij za doseganjem dobičkov, ki so neposredno škodovala potrošniku s povzročeno zmedo in negotovostjo na našem notranjem tržišču. Zvezni gospodarski organi so bili zato primorani ukrepati na tak način, spričo nastalega položaja.

Zetkrat smo se tudi vsi strinjali, da je treba v prihodnje take neuravnovešenosti odpraviti, oziroma preprečiti podjetjem taka neodgovorna dejanja in postopke ter na nek način zavarovati potrošnike. Takrat nam sicer še ni bilo jasno, kako bomo to napravili; vprašanje je bilo, kako bomo to napravili; kako bomo oživel našo željo oz. ji dali ustrezno obliko in ji tudi zagotovili učinkovito dejstvo.

Odgovorni gospodarski organi kranjskega in tudi radovljiškega okraja, so predvideli v instrumentih letošnjih, zenkrat očenih okrajnih družbenih planov tudi tako gibal, ki bo po predvidevanjih preprečilo še nadaljnje take in podobne gospodarske anomalije.

Vsako podjetje, oziroma vsaka gospodarska organizacija, planira istočasno s količinsko tudi dejansko realizacijo ostvarjene proizvodnje; v zvezi s tem planira tudi določeno vsoto dobička. Pripeti se, da neko podjetje, bodisi zaradi prenikkega

planiranja stopaje dobička, bodisi zaradi povečanja prodajnih cen (kar je najlažje), ali pa dejansko zaradi izrednega opravičljivega trenutnega položaja na tržišču, prekorači planirano stopnjo dobička. Če je ta prekoračitev, v zadnjem primeru, ekonomsko utemeljena, ne moremo pač dotičnemu podjetju to šteti v zlo. Zal pa so taki primeri v normalnih gospodarskih prilikah, zelo redki.

V okrajnih družbenih planih je predvideno, da bo Okrajni ljudski odbor odzvel podjetju polovico tiste vsote dobička, ki bi ga podjetje ostvarilo nad planirano kvoto. Na prvi pogled sicer ne izgleda, da je to resnično učinkovit ukrep. Toda če poudarimo, da so stopnje planiranih dobičkov v posameznih podjetjih doobra analizirane in preračunane s strani gospodarskih organov ter da nekatera podjetja ne bodo mogla svojo planiranega dobička v letošnjem letu niti ostvariti, spričo visokih zadovoljitev iz republiškega družbenega plana, ki je sestavljen na osnovi lanskoletne realizacije, smo lahko prepričani, da bo predvideni ukrep resnično učinkovit. Verjetno je, in to se lahko kaj rado pripeti, da bo tu in tam tudi kakšna izjema.

Potrošniki pričakujejo od omenjenega ukrepa, ki je začel reševati položaj našega potrošnika, vsaj delno stabilizacijo našega tržišča. Prav gotovo pa s tem še niso izčrpane vse možnosti ureditve naše ekonomike. I. AUSEC

ZAKLJUČEK

Naj bo naštevanka dovolj — saj bo dovolj tudi razburjanja! Mestni klavnici pa predlagamo, naj prepreči poslovovalkinji Frančiški Sumi, da bi se nadalje sekala in prodajala meso in si neupravičeno ustvarjala dobičke na račun potrošnikov! Poveča pa naj tudi kontrolo nad ostalimi svojimi poslovalnicami, oziroma poslovovalci.

Morda bi bilo zelo koristno, če bi razne ženske organizacije in ustanove z enakimi akcijami kot je bila ta naša, ščitile interese gospodinj in kupcev. Seveda pa mora pri dvigu poslovne morale prispevati levji delež trgovinska inšpekcija.

Ta sestavek objavljamo v globokem prepričanju, da utira pot poštenemu socialističnemu poslovanju, zato naj prizadeti ne gledajo v njem osebnega napada.

Kmet in šola

Ze zdavnaj so minuli časi, ko je kmetu zadostovala štiriletna osnovna šola. Kmetijska znanost je tako obsežna, tako bogata dragocenih odkritij, da bi kmetu tu njegovemu delu prinašala velike koristi, če bi vse to vedel. Za naše gospodarstvo so škodljivi nazori, da je kmetijstvo panoga, ki jo kdorsibodi pozna in lahko o njej govori. Napredni kmeti bi morali znati vsekakor več, kot kvalificiran delavec in zato bo morala država kaj kmalu uvesti obvezno nadaljevalno šolstvo. Sedaj rešujemo položaj s kmetijskimi tečaji po zadrugah in dvome-sešnim tečajem za mladince na Kmetijski šoli v Poljčah.

Lani smo posvetili največjo

PLZ v tovarni obutve »Peko«

Pripadniki sanitetne in kemične službe za Proteletalsko zaščitno iz tovarne obutve »Peko« v Trziču so v začetku februarja spet z uspehom zaključili svoje tečaje. Od 60 tečajnikov so vsi razen dveh zadovoljivo položili izpizte. Za tolikšen uspeh imajo največ zaslug vsi predavatelji, ki so v svoje delo vložili veliko truda.

velesejem (15., 16. in 17. marca), v začetku junija na Grossglockner, žirovska gimnazijska mladina bi si rada ogledala Korosko, zlasti Celovec, Vrbsko jezero in Gosposvetsko polje, kmetijske zadruge se že zanimajo za izlete in ekskurzije tudi letos. Res je, naš delovni človek zasluži, da si ogleda lepote in znamenitosti svoje domovine!

Naši naporu mu niso mar!

Nagovarjal je delavce naj delajo počasneje

Konec januarja so imeli delavci lesno industrijskega podjetja iz Češnjice občni zbor svoje sindikalne podružnice. Na tem zboru so med drugimi izvolili za sindikalnega odbornika tudi Jakoba Demšarja, mizarjskega mojstra iz ročne delavnice.

V pravni na občnem zboru so med drugimi pomembnimi vprašanji tudi temeljito obravnavali nov plačni sistem, ki je jasno nakazal dvig življenjskega standarda le na osnovi povečane delovne storilnosti. Med pripravami, za izdelavo tarifnega pravilnika in pravilnika o normah, smo lahko ugotovili, da je večina tako članov sindikata in odbornikov, kakor tudi organov delavskega samoupravljanja, pravilno razumela svojo vlogo in tudi vložila mnogo truda in v pravilno sestavo norm in posameznih tarifnih postavk.

poznost Poljanski dolini, letos pa smo organizirali tečaje predvsem v predelih tržiškega kota in kranjske ravnine, kjer do sedaj še ni bilo nikakih kmetijskih predavanj. Veliko zanimanja so pokazali v Lomu pod Storžičem, v Lešah, Križah in Kovorju. Umetna gnojila, semena, živinoreja in poljedelstvo, so bile glavne teme razprav. Na teh tečajih ponavadi tudi sklenejo, kakšna gnojila bodo naročili in koliko, ali bodo pristopili v živinorejsko organizacijo, koliko vzorcev zemlje bodo poslali v analizo, kajni zadrugi bodo že letos zasadili nove, večje sadovnjake, kdo se bo lotil gradnje silosa, gnojlišča itd. Koristi tečajev so spoznali skoro v vseh zadrugah.

Zelo slab obisk je bil v Veleševem, pa tudi KZ Cerklje, ki je ena največjih združenj, ne bi smela biti zadovoljna z 20 udeleženci. V Senčurju in Vo-

Eden ali dva grosista?

Z novo Uredbo o delitvi dohodka gospodarskih organizacij, so se znašla predvsem manjša grosistična podjetja v dokaj težavnem položaju, ker člen 72. omenjene uredbe, prepoveduje promet med večjimi in manjšimi grosisti — se pravi, prepoveduje verižno trgovino.

Zakaj so bolj prizadeti ravno manjši grosisti? Spričo svojih finančnih zmogljivosti lahko namreč naročajo pri proizvajalcih le manjše količine blaga. Zategadelj tudi niso deležni super-rabata, ki ga daje prodajalec pri nabavi večje količine blaga.

V Kranju sta dve grosistični podjetji, ki trgujeta z živili: »Preskrba« in »Živila«. Pred-

vsem prvo podjetje je novo nastali položaj zelo prizadel in toži, da odslej ne bo več moglo uspešno poslovati. Delovni kolektiv »Preskrba« je zato izrazil željo po priključitvi, oziroma spojitvi s podjetjem »Živila«, medtem ko bo kolektiv podjetja »Živila« razpravljaj o tem te dni.

Zelo verjetno je, da bo »Preskrba« nekoliko težje poslovala v novih pogojih. Vendar bi kazalo, da bi podjetje vendarle skušalo še nadalje poslovati. Tej želji v prid govori ne le večja konkurenca, ki koristi potrošnikom, temveč tudi preskrba naših podeželskih trgovin, ki jih eno samo podjetje ne bo moglo založiti z blagom. A.

P. J.

Na tem sestanku so prav vsi delavci jasno in glasno povedali, kako jih je Demšar nagovarjal na nedelavnost. Zahtevali so, da se ga razreši odborniške funkcije. Sklenili pa so tudi, da bodo razpisali v obratu ponovno volitve. Tudi uprava podjetja je Demšarja za njegovo delovanje primerno kaznovala.

Reagiranje sindikalne podružnice in vsega delovnega kolektiva lesno industrijskega podjetja Češnjica, je bilo popolnoma upravičeno; saj takim ljudem, kot je Demšar, v vrstah delavcev, ki so pravilno razumeli, da je dvig življenjske ravni pogojen v prvi vrsti z dvigom delovne storilnosti, ni mesta. —mp

Od petka do petka

Dve pomembni posvetovanji

Notranjepolitični dogodki, ki so se zvrstili v preteklem tednu, so tako pestri, da bodo gotovo zanimali vsakogar, še najbolj pa naše kmetovalce. Ta teden sta bili namreč kar dve izredno pomembni zasedanja o kmetijstvu. 25. februarja je bil v Ljubljani občni zbor Zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo, 27. februarja pa se je začelo v Celju dvodnevno posvetovanje združenih delavcev iz vse države.

O čem so razpravljali in kaj so sklenili na teh sestankih? Obema zborovanjima je bila skupna skrb za pomenitev kmetijskih pridelkov, torej za dvig življenjskega standarda delovnih ljudi. To bo najlažje dosegljivo, če se bomo končno vendarle znebili prekupčevalcev. O njih smo govorili že zadnjič in ugotovili, da samo draže proizvode, da od njih proizvajalec nima nobene koristi, potrošnik pa samo škodo. Danes naj to trditve podpremo z nekaterimi podatki: pri fižolu naraste cena od proizvajalca do potrošnika za približno 30 do 40 dinarjev, pri krompirju do 10 dinarjev, pri mleku pa od 10 do 12 din! Zato je zelo pomemben sklep, ki so ga sprejeli združeni delavci v Celju, da naj odsljed odkupi poljske pridelke le z druga. Če bo odkup dobro organiziran, se bodo lahko občutno zmanjšale prodajne cene, ne da bi se znižale odkupne.

V Ljubljani so nadalje govorili tudi o smotrnem gnojenju z umetnimi gnojili. Pri tem so ugotovili nekaj pomanjkljivosti. Da se temu ognemo, morda ne bo odveč, če obvestimo bralce, posebno kmetovalce, na knjigo »Kako naj gnojim«, ki sta jo spisala ing. Repanšek in ing. Perovšek in ki bo izšla te dni v založbi poljedelskega odseka OZZ Kranj, tiskala pa jo je naša tiskarna.

Na posvetovanju v Celju pa so ugotovili tudi nekaj uspehov zdravništva v vsej državi. Pohvalili so n. pr. zadržnike v Sloveniji, ki so vzorno organizirali živinorejsko službo. 70% plemenskih bikov je v Sloveniji last zadrug, v redovnik pa je vpisane preko 15.000 goveje živine.

Ta teden se je izvedelo tudi, da bo zasedanje obeh zborov Zvezne ljudske skupščine 7. marca. Na dnevnem redu zasedanja je ekspozicija predsednika republike o notranji in zunanji politiki Jugoslavije, nadalje poročilo Zveznega izvršnega sveta o delu v letu 1954 (to poročilo je bilo ta teden že dostavljeno skupščini) in razprava o dveh zakonskih osnutkih in sicer o osnutku zakona o založniških podjetjih in ustanovah in o osnutku zakona o upravljanju šol.

Eden važnih dogodkov je bilo tudi posvetovanje geodetov iz vse države v Novem Sadu. Posvetovali so se o dokončni uredbi katastra po komunah. To je važno zlasti za pravilno obdavičev po katastru. Doslej smo v našem davčnem sistemu sicer že napravili korak naprej, ni pa še popolnoma izdelan, zato bo treba dopolniti katastre z ozirom na spremembe kultur in novo razvrstitev bonitetnih razredov zemljišč.

Zasedanje Zvezne skupščine

DRUŽINSKI POMENKI

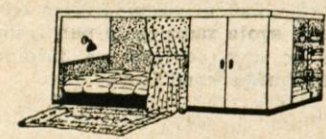
Žene o stanovanjih

Naše žene, predvsem gospodinje, ki stanujejo v večjih stanovanjskih zgradbah, se čisto pritožujejo, da se arhitekti v svojih načrtih vse premo ozirajo na potrebe sodobnega gospodinjstva.

Take kritike so potrebne in se upravičeno pojavljajo. Žal, največkrat brezuspešno, ker obromajo le nekaj sosednih stanovalk, ne utro pa si poti na zbor volivcev, ki so najpri-

Samo z ženami se je treba pomeniti, pa jim bodo takoj naštele svoje želje. Ena od teh je, da bi se za sušenje perila, megle, posode za odpadke in podobne vsakdanje »okraske« naših balkonov v novih stavbah našel tudi kak primernejši prostor. Povezan naj bi bil po možnosti s kuhinjo. Stena iz rešetk ali v kaki drugi obliki, ki omogoča dostop zraka, bi krasila fasado, obenem pa zakrivala sušilne se perilo in različne gospodinjstvene pribor. Isti prostorček bi nam lahko služil za zračenje posteljnine, čiščenje obleke in obutve, skratka za vsa dela, ki jih iz higienskih razlogov ne moremo opravljati v stanovanjskem prostoru kakor tudi ne na balkonih, kjer je mesto za cvetje in počitek.

V majhnem stanovanju ima silno važno vlogo tudi kuhinja

stojnejše mesto za tako razpravljanje. Žene so na teh zborih preveč molčeče, še vedno ne posegajo dovolj aktivno v naše družbeno življenje. Zavedati bi se morale, da je tako sodelovanje pravzaprav njihova dolžnost. Zgoraj omenjeni problemi so v času naše stanovanjske graditve prav gotovo aktualni in po svoji pomembnosti zaslužijo, da glasno spregovorimo o njih.

Pri nas je v navadi projektiranje tipov stanovanj, zgradb, ki jih potem zidajo v serijah. Pri tem pa niso upoštevane potrebe ljudi raznih poklicev, niti nivo ta stanovanja prilagojena številu stanovalcev. Slej ko prej bo treba graditi ustrezna stanovanja za samce, za družine z dvema, štirim ali šestimi otroci in za zakonske pare brez otrok.

Moderen sistem večnadstropnih stanovanjskih zgradb, katerih fasade so obrnjene na ulico ali park, postavlja pred graditelje kopico novih problemov.

Hitro in brez truda

Za vsako gospodinjo je nedvomno najtežja skrb pranje perila. Pri tem seveda ne mislimo malih kosov iz barvanih tkanin, temveč vse posteljno perilo, namizne prte, bela stenska pregrinjala, razne zavese ipd.

Za pranje teh predmetov je treba precej truda, pa še včasih zgodi, da nimamo zaželenega uspeha. V naslednjih vrsticah lahko preberete dobro preizkušen recept, po katerem boste vaše belo perilo z manj-

in njeni pomožni prostori. Za naš čas in naše razmere premajhen prostor zanjo ne ustreza, ker se v njej ne zadržuje samo gospodinja, ampak tudi drugi člani družine, predvsem otroci, ki jih mora žena med kuhinjskim delom nadzorovati. Stevilne gospodinje tudi pominjajo, da zelo majhne sobe, ki so značilne za nova stanovanja prvih povojnih let, ne nudijo možnosti za udobno življenje. Družine z dvema ali več otroki nujno rabijo vsaj eno večjo sobo, v kateri prebijejo večino dnevnega časa.

To je samo nekaj misli in želja, ki naj bi jih arhitekti upoštevali pri načrtih za nove stanovanjske bloke. Graditi moramo namreč stanovanja, kjer bodo vsi prostori udobni in hkrati izkoriščeni do najvišjih možnosti.

Moda

Zima nas kar noče zapustiti in naše nove kostime še vedno krasijo topli ovrtniki iz kožuvin.

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroška cesta 6. Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik. Urejuje: uredniški odbor. Tel. uredništva: št. 475, uprave št. 100 / Tek. rač. pri NB Kranj - okolica št. 624-T-127 / Izhaja vsako soboto. Letna naročnina 400 dinarjev polletna . . . . . 200 dinarjev četrtletna . . . . . 100 dinarjev Posamezna štev. stane 10 din.

Zgodba iz zakotne gorenjske vasi

ČASI SE SPREMINJAJO

Shov za zgodbo, ki jo vam bom povedal, sem našel v neki hribovski vasi nekje na Gorenjskem in da se bomo razumeli, imenujmo to vas Cincarje.

Možje, fantje in dekleta iz te vasi hodijo vsak dan v dolino na delo. Tovarna, ki je skoraj 2 uri daleč, jim daje kruh. Njih življenje ni lahko in na obrazih se jim pozna 8 urno garanje in težka pot, ki jo vsak dan prehodijo po raztrganih kolovozih in strmih stezah. V dolini pravijo, da se jim tudi po hoji pozna, da so iz Cincarjev.

Ze v začetku naše povesti pa naj omenimo in poudarimo zasluge, ki so si jih pridobili Cincarji v letih med okupacijo. Takrat so vsi pomagali partizanom in med njimi ni bilo izdajalca. V našem osvobodilnem boju so sodelovali vsi — od najboljšega do najslabšega. Partizanom so dajali hrano, streho, jim nosili poročila in se v njihovih vrstah borili. Skoraj vselej so radi odprli svoje domove in le redkokdaj se je zgodilo, da so potegnili z »ročnim vencem« za kake četrt ure, če so zaslišali trkanje na okno. Celo zaradi uši, ki so jim jih partizani pustili za pejšo, se niso preveč razburjali.

Ko pa je bila končana vojna in so morali Nemci pobrati »šila in kopita« ter je nastopila toliko zaželena svoboda so Cincarje seveda zapustili tudi partizani. V dolino so odšli celo aktivisti — in Cincarji so ostali sami s svojimi grapami, gmajnam in senožeti. Avtomobilska cesta pelje daleč proč od te vasi in še z volom komaj pride do prvih hiš. Morda je tudi v

temi nekaj vzroka, da so se Cincarji počutili naenkrat tako osamljene in zapuščene.

Po nekaj letih pa je le nekdo poskrbel za spremembo. Neke mu gospodu so se smilile duše Cincarjev, in ker se je zbal, da bi ne prišle na sodni dan v tisto strašno podzemlje kjer je polno nagih in kosmatih vragov, se je ves v skrbeh podal k njim. Najprej je poiskal tiste, za katere je vedel, da so še vdani »srcu Jezusovemu«; nazadnje pa se je ustavljal tudi pri najbolj vernem, pri Venceljnu. Z njim sta prelela vse in se pomenila o vsem, šele nazadnje sta prišla tudi na vero. Kaplanu so »skoraj« solze zalile oči, ko je slišal, koliko časa so morali biti brez gospoda. Ko je Vencelja temeljito izprašal, kaj komunisti, njih družine in otroci, sedaj počno ter če so deležni božje besede in svetih zakramentov, je izjavil, da napoveduje brezbožnim Cincarjem neizprosni boj in Vencelja je postavil za svojega prvega maršala. Odločno je pristavil še, da tako kot je šlo doslej — namreč da v vseh povojnih letih niso mogli postaviti niti enega znamenja, kapelice ali oltarčka — ne sme iti več.

Minili so tedni in meseci in v Cincarjih ni bilo kakšnih posebnih sprememb. Življenje je teklo po starem tiru in vsak dan so ljudje odhajali 2 ure daleč na delo. Vojna je bila že pozabljena in spomin nanjo ter tisto, kar jim je pustila v zavest, je počasi plahnelo. Se na državne praznike, ki so sedaj dobili drug pomen, so nekateri radi pozabili. Skoro izzivajoče so na te dni prišli za razna težaška dela, vozili gnoj na njive, drva v dolino ipd. Silno pa so pazili na razne sv. Neže, Florjane, Marije, Uršule, Antone ter Petre in Pavle.

In v Cincarjih je delo kaplana začelo počasi kazati sadove. Jurijevec, star komunist, ki je dogradil prizidek k hiši, je na zunanji strani pustil kar meter visoko odprtino, ki je izgledala kot nekakšen tabernakelj. Na vprašanja je Jurijevec pojasnjeval, da bo v njo posta-

Ko je tako razmišljal, so mu v misli prišla tudi pripovedovanja partizanov, kako so mnogi kaplani sodelovali z domobranci, ki so morali nedolžne ljudi vdane bogu in požigali hiše partizanskih družin, tudi tiste, ki so bile polne svetih podob.

V Jurjevčevih možganih pa so brneli še druge misli. Motila ga je služba v tovarni, napredo-

da bodo tudi ostali komunisti klonili in pustili svojim ženam in vernim sosedom, da bodo spravili njih otroke k birni, je obupal.

Jurijevec zadnji »odločni in moški« korak je bil, da je na dan birne odšel od doma, kajti potem se je lahko opravičeval in pojasnjeval, da ni vedel, kaj je storila žena. Dejal je tudi lahko, da ni vedel, kakšne po-

vanje, boljša plača in čutil je, da bo s svojim napačnim početjem izgubil ves kredit, ki si ga je pridobil v dobi okupacije.

Priznati je moral, da je mevrta in revež, kar pa je seveda še bolj uničilo njegov odpor in podredil se je končno volji žene in borcev za »sveto cerkev«. Zgodilo se je to, kar na zunanji hotel . . .

Nekega dne se je v odprtini novega Jurjevčevega poslopja znašla »Marija z Brezij«.

Najvernejši so se muzali in zmagoslavno ugotovili: »Enega komunistu smo že ukrotili. Počasi bomo še ostale!«

Se ena preizkušnja je prišla nad Jurijeveca, pa tudi nad ostale komuniste v Cincarjih. Ko se je bližal čas birne se je izkazalo, da imajo skoraj sami komunisti otroke, ki bi prišli v poštev za to ceremonijo.

Jurijevec se ni več znašel. Pri prijateljih je iskal še zadnje pomoči. Ko pa je ugotovil,

edine so bile po končani birni, koliko potič se je napeklo itd. Pri njem, pa tudi pri vseh ostalih cincarskih komunistih se je ta dan slavila velika zmaga in bilo je prazničneje in razkošnejše kot tiste dni, ko so se možje vrnili od partizanov ali iz internacije.

Vencelj je triumfiral! Naloga, ki mu jih je dal gospod kaplan je izpolnil bolje, kot je pričakoval, saj so mu pri tem z »lepimi« zgledi pomagali celo komunisti. Pobožno se je zahvalil za vse to bogu pred oltarčkom, ki ga je imel doma in ki je bil celo lepši, kot stranski oltar cerkve v dolini.

Tako je šlo v Cincarjih — pri nekaterih bolj nazaj kot naprej. Se koloradskega hrošča so se branili iskati po krompiriščih, ker je to ukazal odbor v dolini. Drugače pa je bilo v tovarni. Tam so se cincarskih komunistov poštno privoščili. Pokazali so jim, da mednje res ne spadajo več.

Vzgojni pomenki

Odstopi sedež trudnemu delavcu

Bilo je na pustni torek, na dan vesele parade maškar, hrušičanske »republike« in divjega napljanja bogu Pustu. Z vlakom sem se peljal v Ljubljano.

Veseli mladi ljudje so zasedli sedeže poleg mene. Solške torbe so jih izdajale, da so dijaki in dijakinje jeseniške gimnazije. Njihovo razpoloženje je govorilo, da jih šola ni preveč utrudila. Veselje imam rad. Mnogokrat mi celo veselje m smeh drugih prežene lastne skrbi.

Tudi mi smo bili včasih taki, ko smo se še vozili v Kranj v šolo. Takrat namreč ni bilo gimnazije na Jesenicah in sinovi delavcev smo se morali voziti (otroci premožnejših so seveda stanovali v Kranju). Danes je drugače. Tudi na Jesenicah imamo popolno gimnazijo, ki je plod naše revolucije.

Vagon se je vedno bolj polnil. Na Javorniku so vstopili delavci. Po obrazih sem takoj spoznal, da delajo v vročini, v plinu in da so zelo utrujeni. V prenapolnjenem vagonu pa ni bilo zanje več sedežev. Molčali so in gledali na veselo in živahno mladino, ki je lenobno in komodno sedela na klopeh. Oglasil se je nekdo od delavcev.

»Včasih pa so bili šolarji drugačni.«

Prisluhnil sem. Zanimalo me je, ker bi rad zvedel, kakšni smo bili mi in v čem smo se razlikovali od sedanjih dijakov. S prizadetostjo človeka, ki se le še medlo spominja svojih gimnazijskih let, sem poslušal razgovor.

»Boli so čenili delavca. Ko smo prišli s šihata, so nam sami vljudno odstopili sedeže.«

To je res, sem se spomnil. Očetje mnogih med nami so težko garali v tovarni in videli smo jih in čutili z njimi, ko so prihajali utrujeni domov. Se boljši utrujeni pa so bili tisti delavci, ki so se vozili z vlakom. Zato smo jim, če je bil vlak prenapolnjen, radevolje odstopili sedeže.

»Se več«, je nadaljeval drugi delavec. »Šolarji so bili v vlak

že pred nami in čuvali so prodane vesele parade maškar, hrušičanske »republike« in divjega napljanja bogu Pustu. Z vlakom sem se peljal v Ljubljano.

Vprašal sem se, ali so nas res tega učili v šoli? Ne. O delavcih se takrat v šoli sploh ni nikoli govorilo. To, da smo odstopali delavcem sedeže, ni bila zasluga šole, ampak je bilo naše spoštovanje do utrujenega človeka, ki je garal vso noč ob pečeh, lovil 8 ur s kleščami razbeljeno pločevino ali koval železo, tisto, kar je v nas vzbujalo zavestno ustrežljivost. In zato, ker smo čutili po delavski, ker smo imeli delavce takrat za borce, za junake, ki bodo preustvarili svet, da bo boljši. V šoli, ne, v šoli nas tega niso učili.

Ko so se delavci o tem razgovarjali, sem mislil, da se bo mladina zavedala njihovih besed in utrujenim odstopila sedeže. Saj so delavci govorili glasno, da so jih mladi ljudje lahko slišali. Toda motil sem se in zabolet me je, ker so se celo nekaterim dijakom ustnice porogljivo raztegnile, kakor da bi hotele zasmejavati besede utrujenih delavcev.

Delavci niso več govorili. Starli so v gneči. Soparica neprebranečnega vagona jim je na čelo pritislila znojne kaplje.

Dijaki in dijakinje pa so brez brižni sedeli in tega sploh niso opazili. In zato sem sklenil, da opišem ta dogodek.

Morda te besede ne bodo padle v prazno? Morda bodo kaj o tem spregovorili tudi profesorji pri uri moralne vzgoje? Saj so te ure včasih tako prave in nekateri profesorji ne ve ne in nekateri profesorji ne vedo, kaj bi dijakom povedali. Mislim, da bi bilo tudi dobro, če bi profesorji kdaj svoje dijake peljali skozi vroče in težke obrate jeseniške železarnice in javorniških valjarn.

To sem moral napisati zato, da bi besede onega delavca ne izzvenele v dušljivi soparici železniškega voza, ampak da bi našle pot do src naših šolarjev mladine.

Drobni nasveti in recepti

BREZMESNE JEDI

Krompirjeve krokete lahko postrežemo k vsaki zelenjavni prikuhi in z njimi nadomestimo meso. Pripravimo jih iz kuhane zelenjave ali pa tudi iz surovega krompirja.

Kuhan krompir olupimo in ga naribamo, zatem pa zmešamo z enim jajcem, drobno sesekljanim peteršiljem, poprom, česnom in drobno zrezano ter na masti prepraženo čebulo. Z veliko žlico nato zajemamo krokete in jih polagamo v vročo mast. Pečene serviramo k omaki ali solati.

Na enak način pripravimo krokete iz surovega krompirja, ki ga prav tako naribamo, le da iztisnemo še vodo iz njega.

Zelenjavne krokete pripravljamo

samo iz kuhane povrtnine, ki jo izbiramo po želji (zelje, ohrovt, špinata, por). Zelenjavo zmeljemo ali zrežemo nekoliko bolj na debelo ter jo začimimo tako kot krompir. Dodamo lahko tudi drobno zrezane prekajene slanice ali mesa.

OCVRTI SIROVI CMOKI

Pol kg dobro odtučenega pretačenega sira, 40 dkg moke, 3 rumenjake in malo soli dobro premešamo (moko presejemo prej s kavno žlico sode bikarbone). Če želimo, lahko pridemo drobno zrezano limonino lupino. Ko je testo dve in pol uri počivalo, napravimo cmoke in jih na masti ocvremo.

Krstna predstava v Kamniku

D. Dobričanin:

Skupno stanovanje

Letošnja gledališka sezona v Kamniku beleži že precej gostovanj. Pred nedavnimi pa so se predstavili še igralci SKUD »Tine Rožanc« iz Ljubljane z veseloigro srbskega avtorja Dragutina Dobričanina »Skupno stanovanje«. Ta komedija, ki jo je prevedel in režiral tov. Jenez Albert, je doživela tokrat svoj slovenski krst.

Kakor »Zlati oktober« Mire Miheličeve, tako je tudi »Skupno stanovanje« zgodba iz našega časa, ki zaradi zanimivo podane sodobne tematike zelo pritegne občinstvo.

Kratka vsebina: Miša, absolvent medicine, se vseli z dovoljenjem stanovanjskega urada v nedograjeno stanovanje, kjer

najde že Pepija, tudi študenta. Paznik gradbišča ded Bogu, ki je že dalj časa iskal stanovanje, je sprevidel, da se mora tudi on vseliti v nedograjeno stanovanje, če noče, da mu ga bodo zasedli drugi. Vseli se z vso družino, a medtem se skozi okno vrine še tetka Pola in njena sestrična. Tako se je zbrala kar lepa družina. Pride do zapletenih nasporetov, obrekovalj in vnamejo se žolčni prepri. Prebrisani večni študent Pepi pa zaplet diplomatsko reši. Pomiri in pregovori sosedince, da med seboj sklenejo sorodstvene vezi. Nastane velika družina, ki obeta slogo.

Ko je pomiritev popolna in zadovoljstvo na višku, pa stopi

med nje uradnik s stanovanjskega urada in pove, da bodo morali hišo zaradi najnovejšega urbanističnega načrta podreti.

Ker je snov sodobna, publika tako uprizoritev rada spremlja in ne skopari s priznanjem.

Komedija spominja precej na Nušičeve veseloigre. Vse osebe na odru so v akciji, dialogi so polni duhovitih domislic in aluzij na našo povojno dobo.

Sceno za uprizoritev je pripravil tov. Milan Butina, član MG.

Skupni prizori, ki jih je v igri mnogo, so bili vedno razgibani, a enotni, kar je vsaka-krat velika zasluga režiserja tovariša Albrehta.

Miša, absolvent medicine (B. Valentin) in Pepi, večni študent (Drago Razboršek) sta glavna akterja in posrednika med stanovalci. Posebno priznanje je žel Razboršek. M. Ivanuša (ded Bogu) je z uspehom kreiral tip samovoljnega, ki ga šele okoli-ka ukroti. Manj občutka za mero je imela Kavčičeva (gospa Nata), ki je bila mestoma preafektirana. Ostali igralci so vsi ve-ali ali manj uspešno izpolnili svojo dolžnost, le tretje dejanje je bilo v zaključni sceni precej slabo izpeljano.

S. Šimenc

Uspeh godbe na pihala z Javornika

Javorniška godba na pihala je že dalj časa znana kot ena najdelavnejših — zadnje čase pa se je pod vodstvom dirigenta Aleša Bizjaka tudi kvaliteto močno dvignila. Prejšnjo nedeljo je priredila samostojen koncert v dvorani osnovne šole na Koroški Beli. Program, ki je obsegal 8 del iz domače in tuje glasbene literature, je bil skrbno izbran, toda zdi se nam, da je obsegal nekaj pretežkih del. Dirigent, z obetno sigurno, rutinirano, z občutjem in pravo mero vodil zbor pihalcev in zlasti dosegel uspeh s skladbama »Mladi Dalmatince« in »Za Savco«. Uverturi »Partizanka« in »Pesnik in kmet« pa sta bili nedvomno prezahtevni za javorniške godbenike, saj sta trd oreh celo za poklicne ansamble s tehnično popolnimi glasbili (ki jih pa na Javorniku nimajo).

Kaj je izdala „Mladinska knjiga“?

Ena najaktivnejših slovenskih založb je prav gotovo založba Mladinska knjiga, ki v raznih knjižnih kolekcijah redno izdaja številne publikacije: slikanice za naše najmlajše, knjige za pionirje, mladince in doraslo mladino.

Pred nedavnimi je kot 21. zvezek Knjižnice Sinji galeb izšla pri tej založbi Jurčičeva povest Domen — zgodba (iz dobe okoli leta 1750) o siromašnem, nezakonskem sinu preproste kmetke dekletke, ki ga sovraži lastni oče, ki trpi zaradi ljubezni do premožne gospodarjve hčerke, ki ga vaščani preganjajo, ker noče k vojakom.

Domen je druga večja povest mladega Jurčiča. Bilo mu je takrat 19 let in začel je hoditi v sedmo gimnazijo. Opo-gumljen z uspehom svoje prve povesti, Jurija Kozjaka — se je z vso vno močjo lotil te povesti, ki jo odlikuje spretna zgradba, močni dramatični prizori in dobra karakterizacija oseb.

Knjigo je opremil Uroš Vagaja, značilne ilustracije pa je izdelal Nikolaj Omerza.

V isti knjižnici je izšel tudi zanimiv zgodovinski roman za mladino (v dveh delih) angleškega pisatelja Roberta Stevenson. Črna puščica.

Pisatelj R. L. Stevenson (1850 do 1894) je slovenski mladini že dolgo dober znanec, saj je njegov najboljši mladinski roman Otok zakladov zadnja leta doživel že drugo slovensko izdajo.

Kakor pravi že podnaslov romana, je to »zgodba iz vojske med dvema rožama«, ki je trajala okoli 30 let (od 1455—1485). To je bila vojna za prestol in krono med dvema vejama angleške kraljeve rodbine, ki je dobila v zgodovini ime »vojna med dvema rožama« zato, ker so nosili yorkovski pristaši za znamenje belo, lancasterski pa rdečo rožo. Roman Črna puščica, — pisan izredno napeto in v sočnem jeziku — se dogaja nekako ob koncu te nasledstvene vojne.

Prevod je preskrbel J. Gradšnik.

Samostojno je izšla pri tej založbi tudi knjiga Ivana Brat-

ka Teleskop, ki je, kot je povedano v posvetilu, napisana »V spomin na 415 naših žrtev — Slovencev in Hrvatov — brančev, ki jih pokriva gonarska prst.«

Brez dvoma je Bratkova knjiga Teleskop — namenjena je predvsem doraščajoči mladini — ena izmed književnih del, v katerem dobiva literarno podobo veliki čas, ki ga je naša domovina preživljala pred 10 leti, in z njim vred velika dejanja, ki jih je ljudstvo storilo za svojo narodnostno in socialno osvoboditev. Osrednja fabula pripovedovanja je po-beg skupine internirancev iz taborišča, od priprav za ta beg pa do prvega stika z domovino in s partizani.

Risbe v knjigi so delo pokojnega Nikolaja Pirnata, ki je bil dolgo časa interniran v Gonarsu — tem skoraj največjem in najstrahotnejšem italijanskem taborišču.

Za najmlajše pionirje pa je izšla pred dnevi pri Mladinski knjigi še brošurica Kdo je napravil Vidku srajčico. Besedni del je znana povestica Frana Levstika (1831—1887), spremlja jo pa jo številne izvirne litografije Ruže Piščanec.

Filmi, ki jih gledamo

Grof Monte Cristo

Med najpopularnejše »valčke« lahke zabavne literature spada nedvomno tudi pustolovski roman Alexandra Dumasa »Grof Monte Cristos«, po katerem so filmski ustvarjalci segli že najmanj desetkrat. Svojo največjo filmsko verzijo so Francozi posneli v dveh delih, od katerih predstavlja vsak zaključeno celoto, ki pa vendarle drug drugega dopolnjujeta in tvorita skupaj soliden barvni spektakl. Samo ena napaka se je spet ponovila in sicer ista kot pri filmu »Alarm na jugu«, pomanjkljiv scenarij in premalo jasno podajanje nekaterih dogodkov, tako da bo tisti gledalec, ki slučajno ni bral romana (če je sploh kakšen, ki ga

Nepričakovano je prišla žalostna vest, da je prenehalo biti srce požrtovalne, skromne in tihe a delavne tovarišice Tončke Jelenčeve. Po rodu je bila doma iz partizanskih Dražgoš in že tam je pričelo njeno sodelovanje v ljudski revoluciji. Dva njena brata in dve sestri so izkrcavali, njih delo pa je Tončka nadaljevala tudi po osvoboditvi. Vsa ta leta je bila Ljudski odbornik LOMO Kranj. Kot predsednica odbora za socialna vprašanja pri Svetu za zdravstvo in socialno politiko je bila nadvse požrtovalna, njeno delo v prid skupnosti je rodilo lepe sadove. Prav zaradi tega je vrzel, ki je nastala z njeno smrtjo toliko težja in nas izguba predane tovarišice tem bolj boli.

Ob zadnjem slovesu so se od pokojne tovarišice poslovili številni predstavniki ljudske oblasti, množičnih in političnih organizacij ter društev. Njih besede ob odprtem grobu nam povedo, da so pokojno Tončko spoštovali kot ugledno ženo, ki je odšla od nas tedaj, ko bi jo še tako zelo potrebovali.

Naj ji bo lahka domača zemlja, ki jo je tako ljubila!

ni) le s težavo sledil in pove-zal dogodke v celoto. Sicer pa to za večino gledalcev verjetno niti ne bo važno, važne so le pustolovščine in doživljaji, in teh je v filmu na pretek.

Kulturne novice

Pred nedavnimi so v Loki priredili mladinci Veseli večer. Na pustno nedeljo so z glasbenimi, plesnimi, telovadnimi in šaljivimi točkami zabavali mladino na Trati, 27. II. pa so nastopili tudi v Loki. V reklamnem delu so sodelovala podjetja iz Loke in Trate. Samo-iciativnim mladincem čestitamo! Morda bi bilo pametno, da bi nastopali v sklopu kakega društva, saj imamo mnogo organizacij, ki bi tako marljivo mladino kaj rade sprejele.

LJUJSKA UNIVERZA V LOKI je v zadnjem času postala aktivnejša. Menda je organizirala tudi Prešernovo proslavo (iz maloštevilnih letakov to sicer ni bilo razvidno), na kateri so nastopili vsi trije (moški, ženski in mešani) zbori pevskega društva »France Prešeren« iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja. Dobro naštudirani in občuteno izvajani program, ki je obsegal tudi zahtevnejše skladbe (Očenaš hlapca Jerneja) je poslušalstvo iskreno in navdušeno sprejelo.

Zadnji dve predavanji loške Ljudske univerze: dr. Markovič iz Zagreba o mentalni higieni in Borisa Zihlerja o delavskem razredu in kulturi, sta bili dobro obiskani. —e.

IVERI

TUJI FILMI IZKORIŠČAJO NAŠE NARAVNE LEPOTE

Poročali smo že, da je med beograjskim podjetjem »Avala film« in italijanskim producentom Dido de Laurentisom podpisan dogovor o skupnem filmanju Tolstovejevega romana »Vojna in mir«, v katerem bodo vsi zunanji posnetki posneti v naših — na naravnih lepoteh tako bogatih krajih. Tudi ameriški producent O. Selznick ima namen isti film posneti pri nas.

Pred dnevi pa je izjavil še hollywoodski producent Michael Todd, da je z jugoslovansko vlado sklenil sporazum o sodelovanju Jugoslovanske vojske pri snemanju njegovega filma »Vojna in mir«. Torej bodo kar trije producenti hkrati snemali pri nas eno in isto delo in izkoriščali naše naravne lepote. Če bo šlo tako naprej, kmalu ne bo kolikor toliko slikovitega koščka naše zemlje, ki ga ne bi tuji uporabili v svoji filmski industriji.

GLEDALI SMO KRIMINALKO IN BURKO

Na Primskovem „Vrtna ulica št. 13“ v Kranju pa „Kam iz zadreg“

Kaže, da je letošnja izredna delavnost dramske družine »Svobode« Stražišče spodbudila tudi njeni sosedji v Kranju in na Primskovem. Kmalu po »Desetem bratu« smo na Primskovem gledali dramo »Vrtna ulica št. 13«, danes pa že vabijo novi lepaki na veseloigro v Zadrugi dom. »Svoboda« Kranj je med tem pripravila za pred-pustni čas burko »Kam iz zadreg« in tako utrdila upanje, da uprizoritev Cufarjevega »Poloma« ne bo ostala le osamljen poizkus.

Kriminalna drama je na Zapadu zelo priljubljena dramska zvrst, posebej v Angliji, kjer ima domovinsko pravico tudi njen »veliki« brat, detektivski roman. Pri nas smo menda prvič gledali te vrste dramsko ustvaritev sedaj na Primskovem. »Vrtna ulica« je nemška verzija kriminalnih romanov, kakršne je v tridesetih letih serijsko izdeloval E. Wallace. Nekdo je umorjen, zločina so osumljeni po vrsti vsi v hiši, morilec pa je tisti, ki bi mu nihče ne prisodil. Priljubljena snov za predmetno publiko velikega mesta, delavski in kmečki gledalci Primskovega pa najbrže niso vedeli, kam bi z njo.

Igralci so zadovoljili. Tudi tu je sestav podoben, kot pri

»Polomu« in novi burki v Sindikalnem domu: nekaj rutini-ranih amaterev kot ogrode med mladimi igralci, ki so se povečini kar dobro znašli. Lado Stiglic je dramo pripravil skrbno, odrske premike izvajal smiselno in neprisljano ter na sploh vnesel, predvsem v zunanji režiji, precej elementov poklicnega gledališča, ki jih bodo mogli amatjerji s pridom uporabljati pri svojem nadaljnjem delu.

Uprizoritev burke je dokaj zanesljiv prijem za pritegnitev tistega dela občinstva, ki dosedaj še ni zašlo v gledališke dvorane, hkrati pa zaradi svoje majhne zahtevnosti primerna šola za igralce, ki se na odru še niso utegnili ogreti. Pisatelj burke »Kam iz zadreg« je po rodu Švicar. Duhovno pa je zasidran v avstrijskem alpskem svetu, iz katerega je napisanih mnogo burk po vzorcih Nestro-veve komedijografije, le po večini manj duhovitih. Škoda, da »Svoboda« Kranj ni ostala raje pri izviru in si izbrala katere Nestrojevih bukastih komedij.

Občinstvo je z zadovoljstvom sprejelo igro, kateri je dal sproščeno — znabit malo pre-več sproščeno podobo Janez Fugina in v kateri so se poleg starih tudi nekateri mladi igralci simpatično uveljavili.

FRANCE BRATKOVIČ

Pot Prešernovega gledališča

(Nadaljevanje)

Zadnje čase se tu in tam omenja Gledališče za Gorenjsko. Po drugi strani smo videli, da je istočasno radov, okraj priporočal profesionalizacijo Mestnega gledališča na Jesenicah. Ob razpravi o komunah se je zopet pojavilo mnenje, naj bi se z gospodarskim dvigom komun predvidevali tudi visok kulturni dvig, tako da bi se v neki daljni perspektivi pričela ustanavljati poklicna gledališča še v ostalih komunah Gorenjske, poleg Jesenic zlasti v Škofji Loki in Trzinu. Po petletnih izkušnjah poklicnega dela bi moglo dati Prešernovo gledališče o tem problemu dovolj važnih podatkov.

Poklicno gledališče je draga ustanova. Vsaka nova uprizoritev stane v Kranju nekaj več kot milijon dinarjev. Drugje se je kajti kljub splošnemu druž-gačnemu mnenju se v Prešernovem gledališču ne zapravlja. Ta številka se v bistvu ne spre-meni, najsi bo dramsko delo odigrano dvakrat ali dvajsetkrat. Devet desetih tega zneska prispeva skupnost.

Kulturnih vrednot ne moremo ocenjevati v zveneči valuti, nek gospodarski račun pa je vendarle potreben. Noben gospodarstvenik ne bo postavil dveh ali več enakih tovarn na območju, kjer je surovin in delavcev ter odjemalcev le za eno samo, kjer bi ena sama tovarna obratovala s polno zmogljivostjo, dve ali več pa le s polovično ali četrtinsko. Podobno je s kulturnimi ustanovami. Nikdar ne bo imela vsaka komuna svoje univerze, akademije znanosti, filharmonije in — čisto preprostih računih — tudi poklicnega teatra ne.

Za enoto v tem računu ne jemljem predstave. V amaterskem Prešernovem gledališču, ki ni prejemale nobenih sub-vencij, je bila vsaka igra od-

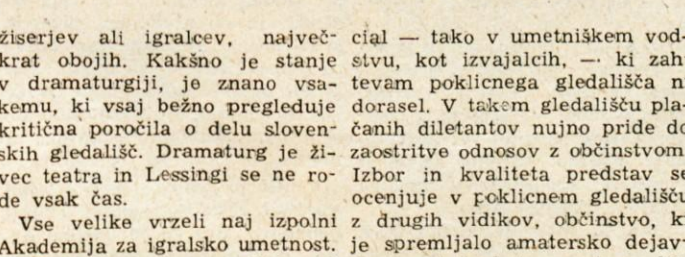
stavljena z repertoarja, brž ko je padel obisk pod 60%. Pri manjšem obisku je pokazala blagajna izgubo. V poklicnem ali subvencioniranem poklicnem te skrbi ni. Predstave se odigrajo tudi pri sto ali celo petdesetih poslušalcih. Število obiskovalcev je edino merilo. Če odštejem mladinske predstave, ki so vzporedna dejavnost poklicnega gledališča in gostovanja v sosednjih krajih, znaša v Prešernovem gledališču povprečje na premiero 2570 obiskovalcev. Vzemimo tritretinski obisk za polno dvorano, do bomo za Kranj z bližnjo okoli-ko 8 do 9 ponovitev ali dve in četrt dvorane tedensko. Na Jesenicah je obisk (po vpogledu kakor sem ga dobil lansko sezono) nekaj manjši, dvorana večja, zato jih sodim največ na dve dvorani v tednu. V Škofji Loki in Trzinu na več kot povprečno tri ponovitve istega dela ni računati, kar da za oba kraja poldrugo dvorano tedensko. Sešteto vse skupaj odgovarja normalni zmogljivosti enega poklicnega gledališča, ki naj bi bila šest predstav tedensko.

Obisk gledaliških predstav v primerjavi z Zapadom nikakor ni nizek, vendar se bo moral še dvigniti. Če predvidevam v prihodnjih desetih letih petdeset odstotni porast, sem najbrže optimist. Nikdar ne bodo vsi ljudje hodili v gledališče, vsi na koncerte, predavanja, valne tekme, izlete, plesne itd. Tudi pri tem zvišanju obiska bo še zmeraj eno, dobro organizirano gledališče zmoglo ves posel. (Po zapadnih normah je vsega prebivalstva Gorenjske zveze komun dovolj za eno gledališče, pod pogojem, da bi živel vsi skupaj v enem mestu.) Najsi je naša skupnost zmeraj pripravljena prispevati za kulturo in prosveto, je potreb-liko, da še v prihodnjih sto letih nobena komuna ne bo do-

volj bogata, da bi za eno ali poldrugo predstavo tedensko žrtvovala vsako leto 10 milijonov (pri tem znesku bo gledališče samo životalo) in še za najnujnejše investicije v prvih dveh ali treh letih 50 milijonov dinarjev.

Ne oziraje se na to družbeno, ali, če hočete statistično in denarno plat, je še drugo pereče vprašanje, problem kvalitete in sodelavcev. V vseh obstoječih gledaliških primanjkuje ali re-

M. Gorkega »Na dnu« je bila ena najboljših predstav v Prešernovem gledališču

čial — tako v umetniškem vodstvu, kot izvajalcih, — ki zahtevam poklicnega gledališča ni dorasel. V takem gledališču plačanih dilatantov nujno pride do zaostri-ve odnosov z občinstvom. Izbor in kvaliteta predstav se ocenjuje v poklicnem gledališču z drugih vidikov, občinstvo, ki je spremljalo amatersko dejavnost z dobrohotno prizanesljivo-vostjo, postane zahtevnejše in kritika brezobzirnejša. Komaj rojeno gledališče se znajde sredi krize, pred vprašanjem: biti

nujnejše potrebe. Dodajmo še tri do štiri leta, saj z Akademije ne prihajajo igralci, temveč le strokovno usposobljeni kandidati za ta poklic. V tem razdobju nova poklicna gledališča ne morejo pričakovati od te strani nobene okrepiteve. In prav je tako! Boljše je eno močno, življenja zmožno gledališče, kot dvoje jetičnih, ki jih vsaka najmanjša sprememba, odhod režiserja ali dveh igralcev, vrže s kolesnic. Vsaj troje poklicnih gledališč je danes v takem labilnem stanju, med njimi tudi Kranj, in te je treba najprej ustaliti. Danes profesionalizirano gledališče bo še dolgo navezано le na lastni poten-

ali ne biti. Z razpustom gledališča (v LR Srbiji so bili taki primeri) tudi amaterska dejavnost več ne zaživi.

Vsega tega ne pomislijo mnoge pomembnejše amaterske družine, ki si pišejo poročila, da je njihova umetniška sila že prerasla amatersko raven in sanjajo o profesionalizaciji. Umetniški svet Mestnega gledališča na Jesenicah trezno presoja, da trenutno za poklicno gledališče ni pogojev (poročilo ob začetku sezone v »Glasu Gorenjske«), le v bodočnost gleda preveč rožnato. Naj mi ne zamerijo mnenja, da strokovna komisija pri eventualnih advicijah ne bi našla dosti igralcev, ki bi jih priporočila za nastavitev. In od teh bi se verjetno marsikdo premislil pred vstopom v poklic, kjer je uspeh negotov, delo zahtevno in prejemki relativno skromni. (V Kranju se vabilo za nastavitev ni odzvalo pet amaterev, šest jih je v prvih letih iz tega ali onega razloga odšlo iz teatra nazaj v svoj poklic.) O dotoku od zunaj pa sem že govoril.

V podkrepitev navajam še mnenje znanega slovenskega pisatelja in kritika Filipa Kalana, ki kot profesor na igralski akademiji in svojčas član komisije za pokrajinska gledališča pri republiknem Svetu za kulturo in prosveto gledališko problematiko pač dobro pozna. V »Naših razgledih« (okt. 1952) analizira stanje slovenskih poklicnih gledališč in piše med drugim: »Po izkušnjah minulih sedmih let sklepamo, da si v prihodnjih sedmih letih lahko organiziramo in izobrazimo številčno res da minimalen, strokovno pa visokovreden persona- za sedanja poklicna gledališča na Slovenskem, vendar vsekakor le s tem pogojem, da za nobeno ceno ne ustanovljamo več novih poklicnih gledališč, čeprav bi bile morda družbeno politične okoliščine še tako vabljive v tem ali onem primeru.« Kot tak primer navaja najprej prav Jesenice.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Samo zato sem se odpeljal v Mojstrano, da bi zastavil našemu, še vedno najboljšemu skakalcu, nekaj vprašanj o njegovih letošnjih uspehih na tekmovalnih v inozemstvu in doma, pa se je moj tako lepo zamišljeni »intervju« izrodil v čisto navaden razgovor. Med potjo me je nekdo opozoril: »Pazi, Janez je muhast in ni vedno pri volji, da bi odgovarjal!« Ker sem takšno mnenje že večkrat slišal, sem v uspeh svojega obiska po-

dvomil, ko sem korakal po sneženi brozgi proti novemu Janezovemu domu. A izkazalo se je, da je bil moj dvom nepotreben, ker Janez že ve, do koga je »muhast«. Ko sva se menila, se je v svoje pripovedovanje tako zaveroval, da je pozabil na svoj skoraj vedno šaljivi ton razgovora.

»Dobro si se odrezal v inozemstvu. Prepričal si nas, da si še vedno »stari« Janez. Kako pa ti? Si zadovoljen s svojim uspehom in kaj sodiš o njem?«, sem začel.

»Mislim, da sem za svoja leta dosegel primeren uspeh,« je odvrnil in takoj nato pristavil, da je bolj zdrav kot minula leta, da pa kljub temu ni več tako trden kakor bi moral biti. Bralcem naj povem, da je vsa zadnja leta skakal z rano na želodcu, ki se mu je zdaj k sreči zacelila in da si je pri gradnji svojega doma presekal kito na nogi, kar je nekaj časa občutno hromilo njegovo prožnost — najvažnejšo lastnost skakalca. »Tudi dela nimam več toliko kot prejšnja leta«, je nadaljeval in se pri tem pomembno ozrl po svojem prijetnem domu. »Veš, zadnja leta sem posvetil vse svoje misli gradnji tegale »гнезда« in nisem utegnil misliti na skakanje.«

»O, potem pa lahko upamo, da nas boš še nekaj let predstavil na domačih in tujih skakalnicah?«

»Nekaj let...« se je nasmehnil. »Skakal bom še letos in prav gotovo bom poskusil še prihodnje leto. Dokler bo šlo. Do kdaj, pa ne morem kar takole reči. Izkušnje imam dovolj in te bi lahko koristno uporabljali še vrsto let, vendar nisem več tisti, kakor sem bil nekoč. Včasih me naporna potovanja od skakalnice do skakalnice niso prav nič utrudila in komaj sem

čakal, da sem bil lahko na startu. Zdaj pa sem po treh, štirih zaporednih tekmovalnih do konca zdelan in kako bi rekel? — tudi sit vsega skupaj. Tista sla po skakanju mi več tako meutešena, kot je bila pred leti.«

Ko je govoril zadnje stavke se je ozrl v dolino Vrat. Najbrž ga je prešinila skrb za čredo njegovih gamsov, jaz pa sem si v svojo beležnico zapisal: »Še ga bomo videli na skakalnicah.«

»Kaj pa oprema? Si videl kaj novega pri inozemskih skakalcih«, sem zasukal najin pogovor.

»Nekateri Nemci so imeli pod smučmi pritrjeno gladko plastično maso. S takšnimi smučmi se doseže večja hitrost, kar je seveda pomembno za dolžino skokov. Zastopnik podjetja, ki take smučki izdeluje, je ponudil en par nekemu Fincu. Ko sem slišal tisto ponujanje, sem skoraj obžaloval, da nisem Fince. Malo hitreje sem stopil mimo in po nekaj korakih me je želja že zapustila. Sicer pa pri opremi ni posebnih novosti.«

»In stil? Je pri tem kaj novega?«

Tudi pri skokih nisem videl kaj posebnega. Zdi se mi, da so bili skakalci na splošno slabše pripravljeni kot prejšnja leta. Ko sem prišel, sem menil, da si bom med njimi priboril slabše mesto, kot sem si ga. Morda je moj uspeh večji prav zaradi slabe pripravljenosti. Sicer pa, tako le jaz domnevam. Dokazov za svoje domneve pa nimam.«

»Janez, čisto po pravici mi

povej, kje si se ti naučil stila?« sem ga vprašal kar se da nepričakovano.

Malce je pomislil, se parkrat posmehnil, potem pa je ozivel in začel pripovedovati. Nič več mu nisem mogel blizu s svojimi vprašanji. V kuhinji je pričaral vzušje skakalnice, parkrat je vstal in pokazal, kako se drži, kadar se spusti po zaletišču, na mizi, na prvi tretjini leta...

»Stila so me mnogi poskušali učiti,« je pripovedoval »toda tako, kakor skačem, sem se naučil sam. Razni trenerji so me poskušali naučiti, kako se je treba odgnati na mostu, pa mi ni in mi ni tako šlo. Čisto preprosto opazovanje prirode te lahko nauči več kot kdorkoli. Pogledaj!« je pokazal s počepom in zamahom rok, »takole so me učili odganjati se. Nisem se mogel privaditi. Ko skoči maček na miško nič ne krili s posameznimi udi svojega telesa in se nič ne zaganja. Pač pa se njegovo telo sproži kot struna, ko plane v skok. Vidiš, tudi skakalec mora biti prožen kot struna. Takole sem se jaz učil, vidiš!« Prav tako je podkrepil svoje jadrnanje, odskok in še mnoge elemente načina svojega skakanja. Jaz sem se v njegovo pripovedovanje tako vživel, da sem pozabil polniti svojo beležnico in sem ga tako zvesto poslušal, kot da se bom že jutri povzpel na skakalnico.

Ko je prijazna Janezova žena prižgala luč, med živahnim pripovedovanjem se je že stemnilo, sem komaj še enkrat uspel s svojo radovednostjo.

»Kaj pa naraščaj? Kako sodiš? Bomo v prihodnjih letih dobili kaj novih »asov«?«

»Veš, skakanje je za življenje precej nevaren šport in zahteva več telesnih in duševnih sposobnosti, kot nekateri ostali športi. Po mojem mnenju bi morali iskati talente po zakotnih vaseh, kjer jih je prav gotovo veliko. Pri nas, v naši vasi, lahko skoraj trdim, se bo tradicija nadaljevala in se nam obeta prav dober naraščaj. Menim pa, da naše mlade skakalce pri njihovih skokih premalo bodrimo. Na Finskem ni nič važno, na kakšni skakalnici

so tekme. Tudi če skačejo le na 30 metrski skakalnici, se zbere mnogo ljudi, ki dajejo skakalcem priznanje. Pri nas pa je na žalost drugače. Ljudi smo razvadili, da se jim mnogokdaj zdi nepomembno vse, kar se godi na skakalnicah z manj kot 80 metriskimi dolžinami. Najraje bi gledali samo tekme na mamutski skakalnici. Mladini bi morali tudi na majhnih skakalnicah zaploskati in jim dati priznanje.«

Imel sem trden namen, da bi si ogledal še dragoceno zbirko Janezovih trofejev, bil pa sem že tako pozan, da tega nisem več utegnil.

»Včasih rata, včasih pa frata«, je pojasnjeval Janez skrivnost svojih uspehov, ko sem bil že med vrati. Namesto mene pa je temu ugovarjal predsednik domačega društva za telesno vzgojo, ki je medtem prišel: »Beži, beži, Janez. Kolikokrat si pa padel v zadnjih letih? Kvečjemu trikrat. Kdor zna, temu po navadi — rata.«

F. ZVAN

Na Jesenicah so tekmovali sankajci

Približno 140 sankajcev se je v nedeljo udeležilo mednarodnih sankajskih tekem na Jesenicah, ki so bile prirejene v okviru III. zleta Gorenjskih smučarjev. Raza domačih tekmovalcev so se tekem udeležili tudi Avstrijci, ki so bili pri mladincih in pri članih najboljši. Od Jeseničanov je bil pri mladincih najboljši Klemenc Dani, ki je bil tretji, pri članih pa je bil Srečko Jalen peti. Mihela Klinarjeva je bila prva med članicami pred Marico Pšenicovo.

NEUSPELA TATVINA NEVAREN VLOMILEC POD KLJUČEM

Marijan Pajser, delavec v Zelezarni Jesenice je vzel lani v septembru izpred meh. delavnice Zelezarne tri medeninaste ležaje, težke 95 kg, vredne 38 tisoč 665 din ter jih skril v travi poleg ograje z namenom, da jih ob ugodni priložnosti odnese domov in proda podjetju »Odpad«. Pri njegovem poslu pa so ga zalotili organi nadzorne službe v Zelezarni. Pred dnevi se je zagovarjal pred okrajnim sodiščem, ki mu je za neuspeli podvig prisodilo dva meseca zapore.

»VESTNA« USLUŽBENKA

Marija Durič, blagajničarka v podjetju »Dom v Plani« je pošiljala v drugi polovici leta 1954 dnevne iztržke na pošto po osebni, ki je bila zaradi kriminala že večkrat predkaznovana, ne da bi gotovino, kot je bila to njena dolžnost, sama oddajala. Tudi 28. 8. 1954 je poslala na pošto znesek 17.000 dinarjev. Denar pa ni bil oddan na pošti v Ratečah in je bilo zaradi tega podjetje oškodovano. Okrajno sodišče jo je zaradi premoženega čuta odgovornosti do službe in do družbenega premoženja obsodilo na en mesec zapore in povračilo zneska 17 tisoč dinarjev Domu v Plani.

ZKJ JE ZALIL

Zaradi slabe vzgoje, ki jo je bil od leta 1942 do 1945 deležen v nemški vojski, ki ga je za njegove odlike dvakrat odlikovala, je Rudolf Klukovič iz Kurilnice JDZ na Jesenicah v pionirski vojski zalil ZKJ in druge napredne organizacije, nato pa skušal svoje žalive opravičiti z živčnostjo, kar pa mu sodniki niso verjeli ter so ga za žalivke, ki jih je izrekel dne 5. dec. 1954 v gostilni Ocenek na Hrušici, obsodili na 10 dni zapore, da se bo pozdravil na živcih.

Organi škofješke LM so skoraj po dveh letih prišli na sled zelo prebrisane zlikovci in vlomilcu, ki je v Skofji Loki pa tudi v bližnji in daljnji okolici, zagrešil po doslej ugotovljenih podatkih 6 vlomnih in 7 priložnostnih tatvin. Gre za 56 let staroga sezonskega tesarja brez stalnega bivališča Antona Mikuša, doma iz Rakinice pri Borovnici. Njegov »delovni sektor« je bil zelo obširen: od Gorenje vasi, pa do Rateč, Zabnice in Zg. Luče v Selški dolini. Sprva se je »specializiral« na električne kable, ki jih je bilo do nedavnega težko dobiti — te je včasih odnesel kar s prenosnimi lučmi vred — pozneje pa so mu prišle prav tudi konjske opreme in ostali material, ki ga je videl kot priložnostni tesar po kmečkih domačijah. Kabel je razsekal na kose in ga prodajal dalje »na drobno«, skupno pa ga je nabral kar 200 m. Zanimivo je, da so ga ljudje imeli za poštenjaka, čeprav je imel rad pogledat v kozarec. Pri svojem poslu mu ne moremo odrekati, da ni bil domiselni: letos, v januarju, je nekemu kmetu prodal 3 kub. m kamna

s Kamnitnika v Loki, češ da ima tam svoj kamnolom; pri Babniku v Gorenji vasi, kjer je lani junija začel svojo zmlkavsko dejavnost, je celo podnevni dresiral sicer zelo hudega psa, da je ponoči imel prost dostop do gospodarskega poslopja. Sumijo tudi, da ima svoje prste tudi pri vlovu v Krevsovo žago, kjer so zmanj-kali trije cirkularji. Vlomilec, ki je zelo zakrknjen in priznava le pod težo dokazov, se bo za svoje nepošteno početje zagovarjal pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani.

šport * šport * šport

Članstvo so več kot desetkrat pomnožili

Odbor TVD Partizan v Kamniku je letos z veliko večjim zadovoljstvom stopil na občnem zboru pred svoje člane kot lani. Preteklo zimo je le 30 telovadcev obiskalo telovadnico. Čeprav so bili tako maloštevilni, so se kljub temu požrtvovalno pripravljali na proslavo 50-letnice ustanovitve in za to veliko prireditev pripravili tudi stadion. Uspeh ni izostal. Okrog 2000 nastopajočih je s svojo prireditvijo navdušilo nad 300 gledalcev. Takoj za tem so se vrste Partizana pomnožile in do danes je število telovadcev naraslo na 386 članov.

Tako je bilo lansko leto res prava prelomnica dela kamniškega Partizana. Zato je bil tudi zadnji občni zbor najuspešnejši. Predsednik društva in ostali so izrazili veliko željo, da bi v najkrajšem času pričeli z

gradnjo nove telovadnice, katero za uspešno delo pri tolikem članstvu nujno potrebujejo. Letošnje leto bo treba posvečati še večjo pozornost vadijske-mu kadru, katerega vrzel so z veseljem izpopolnile starejše članice in jim gre tudi veliko priznanje za uspešno delo.

Po vseh poročilih in živahnem razpravljanju, zlasti za prihodnost, so člani ponovno izvolili dosedanjí odbor s predsednikom Klavčičem na čelu.

GORENJSKI GASILEC

OBVESTILO:

Vsem prostovoljnim gasilskim društvom okraja Kranj in Jesenice sporočamo, da bo ustanovni občni zbor Okrajne gasilske zveze za Gorenjsko dne 13. marca 1955 ob 8. uri v zgorinji dvorani Sindikalnega doma v Kranju.

Udeležba je za izvoljene delegate obvezna in sicer v paradni uniformi.

LIKVIDACIJA OKRAJNE GASILSKE ZVEZE KRANJ

Dne 27. februarja 1955 je bil na VI. rednem letnem zboru Okrajne gasilske zveze Kranj sprejet sklep, da se OGZ Kranj stavi v likvidacijo ter da vse nadaljnje posle do 31. marca 1955 ko se ustanovi Okrajna gasilska zveza za Gorenjsko, vodi likvidacijska komisija.

Pozivamo vse dolžnike (Gorenjci vas in Kokra - članarina), da poravnajo svoje obveznosti do 10. t. m.

RAZDELITEV DRUŠTEV PO BRIGADAH IN SEKTORJIH

I. Občinska GZ Jesenice: 1. sektor: Jesenice I. — društva: Jesenice mesto, Hrušica, Planina pod Golico, Plavžki rovt; 2. sektor: Jesenice II. — društva: Zelezničar, »Zelezarnas«, Koroška Bela, Blejska Dobrava; 3. sektor: Dovje — dru-

LOŠKI SMUČARJI SO TEKMOVALI

Smučarski klub Ločan je preteklo nedeljo izvedel svoj smučarski dan. Letošnja »muhasta« zima je preprečila, da udeležba zlasti na dopoldanskih tekih ni bila taka, kot druga leta. Popoldne je bilo na Stenu tekmovalnje v slalomu za pionirje in mladince ter v veleslalomu za člane. Doseženi rezultati so bili kljub južnemu snegu in pomanjkljivemu treningu zadovoljivi.

II. Ob. GZ Radovljica: brigada Radovljica:

1. sektor: Begunje — društva: Begunje, Podgora, Hlebee; 2. sektor: Radovljica — društva: Radovljica, Lesce — »Veriga«, Mošnje, Brezje, Ljubno; 3. sektor: Kropa — društva: Kropa, Otoče, Kamna gorica.

III. Ob. GZ Bled: brigada Bled:

1. sektor: Bled — društva: Bled, Ribno, Selo; 2. sektor: Mlino — društva: Mlino, Bohinjska Bela, Kupljenk; 3. sektor: Gorje — društva: Gorje, Rečica, Zasip, Podhom.

IV. Ob GZ Bohinjska Bistrica — brigada Bohinjska Bistrica:

1. sektor: Bohinjska Bistrica — društva: Bohinjska Bistrica, Žaga »Tomaža Godca«, Nemški rovt, Nomenj, Gradišče; 2. sektor: Stara Fužina — društva: Stara Fužina, Studor, Savica; 3. sektor: Češnjica — društva Češnjica, Srednja vas.

Tako bo imela dosedanja OGZ Radovljica 4 brigade s 14. sektorji in 47 društv. Razporeditev enot za bivšo OGZ Kranj bomo objavili prihodnjic.

Gorenjski pionir

O pasji in mačji službi

Pred hišo sta se srečala mačka in pes.

»Kako, prijatelj?« je mačka prijazno nagovorila tovariša. »Slabo, draga moja«, je odvrnil pes. »Predseda mi že vse noči prebiti zunaj hiše in jo čuvati pred tatovi. Najraje bi si poiskal drugo službo.«

»Tudi meni se ne godi bolje«, je potožila mačka. »Sleherno noč sem budna, da preganjam miši in jih lovim. Nekoč me je to veselilo in zanimalo, zdaj pa se mi zdi tako delo vsak dan bolj dolgočasno.«

Ko sta se pes in mačka tako prijateljsko zaupala drug drugemu, sta se dogovorila, da bosta zamenjala službo. Pes je obljubil, da bo lovil miši, mačka pa se je odločila za čuvanje hiše. V mraku se je po tihem splazila na vrt, pes pa je nastopil svojo službo znotraj hiše. Z veliko vnamo je prisluškoval, kje se bo pojavila kakšna miška. Ko je izvohal prvo, je hitro skočil za njo, a kljub svoji urnosti je bil prepočasen in preneroden. Miška se mu je izmuznila mimogrede. V naslednjem hipu je zaslišal škrbet za svojim hrbtom. Obrnil se je in skočil za drugo živalco. Tudi tokrat ni imel sreče. V nasprotnem kotu so medtem že prilezle iz lukenj nove predzrnice in oblizovale tečno slanino. Pogнал se je za njimi, a zopet brez uspeha.

To se je ponavljalo dolgo v noč. Ubogi pes je bil že ves upehan, a še vedno ni ujel nobene miši. Opolnoči mu je bilo zadosti brezplodnega tekanja sem in tja. Preklet je miši in mačjo službo ter jezno odkorakal pred hišo. Prišel je ravno ob pravem času. Nek lopov je pravkar lezel skozi okno v hišo. Uboga mačka, ki je bila na straži, je ob njegovem prihodu prestrašena splezala na drevo in tiho obsedela na njem. Pes je bil bolj junaški. Ko je videl, kaj se dogaja, je glasno zalajal, skočil za tatom in ga zgrabil za nogo.

V hiši so svojega čuvaja takoj zaslišali. Tat je zaman skušal pobegniti. Pes ga je krepko držal, dokler se ni približal gospodar in ga prijel. Mačka pa je vsa jezna in razočarana nad svojo čuvajsko službo stekla v hišo in ohladila svoj bes nad

mišjim rodom. Lovila in morila jih je s tako ihto, da jih je zjutraj na desetine ležalo vse križem po tleh.

Tisti dan je bil za mačko in za psa velik praznik. Gospodar je bil nadvse vesel, ker mu je

Pionirski leksikon

Bojim se, da ne. Pa saj se tudi nihče tako ne umiva. Kadar se umivamo, drgnemo roko ob roko. In zakaj? Da bi zdrgnili in odluščili umazanost.

Tako je tudi s perilom. Perice ne polagajo perilo samo v vodo, temveč ga perejo, žulijo z rokami in celo drgnejo s ščetkami.

Prati perilo pomeni drgniti in zmvitati z njega umazanost, prav tako kakor drgnemo z radirko po papirju in brišemo napisano. Kadar je umazanost že izčiščena, vodi ni prav nič težko, da jo odnese.

12. Na vprašanje, katera knjiga je bila vam do zdaj najbolj všeč, sem prejel odgovore — vsebino iz teh knjig — katerih sem bil zelo vesel. Opazil pa sem, da je večini pionirjev najbolj všeč zgodba o Martinu Krpanu.

Najboljšo vsebino pa mi je poslal prav o tej zgodbi Marjan Ogrin iz Cerklj, ki je tudi naša tri vprašanja najboljšo odgovoril. Za nagrado bo dobil lepo in poučno knjigo Karla Čapka: Vrtičkarjevo leto. Prav gotovo pa vas vse zanima, kakšno je stanje po prvi tretjini našega tekmovalja. Še tretjini našega tekmovalja, ki je vedno vodi Virmik Peter, ki je dobil za svoje odgovore že 25 točk, pred Stular Cilko 21 točk, pred Marjanom 13, Vozelj Jan Markič Tonetom 9, Krek Frančičom in Aco Krapičem z 8 točkami itd.

pes pomagal uloviti tatu, mačka pa je pomorila toliko miši, kot še nikoli poprej. Zato je oba lepo pogostil. Pes in mačka pa sta tedaj sklenila, da nikdar več ne bosta zapustila službe, za katero sta se rodila.

Saj pravzaprav kožuh ne greje človeka, ravno narobe, — človek greje kožuh. To tudi drugače biti ne more. Kožuh ni peč! Ali se sedaj morda čudite, če pravimo, da je človek peč? Seveda, on je peč! To vemo, da je hrana, ki jo uživamo, kurivo, ki v nas gori. Ognja ne vidimo in za to gorenje vemo samo po toploti, ki jo čutimo v telesu.

To toploto moramo čuvati. Da ne bi grelil ulice, si gradimo domove z debelimi stenami, vstavljamo pozimi še druga okna in obijamo dveri s polstjo. Zato se tudi oblačimo. Namesto, da bi s svojim telesom grelil zrak v sobi ali na ulici, gremo obleko, ki varuje in hrani našo toploto okoli nas. Naša obleka seveda tudi oddaja toploto ven, a mnogo manj kakor naše telo. Mi torej sli-mo svojo obleko, da zmrzne namesto nas.

11. Zakaj voda umiva umazanost? Menda jo kar tako odnaša s seboj, kakor nosi reka v njo vrženo tresko?

Ne, pogledjte. Pomolite umazane roke pod pipo! Bodo one od tega že čiste?

Vaš Kosobrin

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj
Cetrtek, 10. marca ob 16. uri: Red C in izven — Claude — A. Puget: »Dnevi naše sreče«.
Sobota, 12. marca ob 20. uri: Gostovanje v Cerkljah — Sa-royan, Sartre: »Glejte, Amerika!« (za mladino neprimerno).
Nedelja, 13. marca ob 16. uri: Izven in za podeželje — Claude — Andre Puget: »Dnevi naše sreče«. V vlogi Marianne gostuje Iva Zupančičeva, članica MG Ljubljana.

MALI OGLASI

Poceni prodam kotel za žganjekuho, izruvač za krompir, obračalnik, dvovprežne sani (smuke), gumivoz nosilnosti 3 t, elektromotor 2,5 KS 900 obratov — Mušič, Podgorje 118, Kamnik.

Stanovanje in dobro hrano blizu železnice dam moškemu ali zakoncu brez otrok (lahko tudi upokojenec), za pomoč na kmetiji v prostem času. Ponudbe na upravo lista.

Nagrado (10.000 din) dam tistemu, kdor mi preskrbi eno ali dvosobno stanovanje v okolici Kranja. Več po dogovoru. Ponudbe na naslov: Nadižar, Čirče 12, Kranj.

Gumo za gumivoz v dobrem stanju ugodno prodam. Ogled pri Jelenu, Kranj.

Preključem blok št. 25028, izdan v Komisiji trgovini v Kranju 12. I. 1955.

Prodajam skoraj novo omaro iz mehkega lesa, imitacija orehove korenine — tudi na obroke. Naslov v upravi lista.

Zamenjam ali prodam merjaška težkoga 60 kg zaradi sorodstva. Grašič, Strahin 60.

Preključem blok št. 24894 z dne 28. decembra 1954, izdan v Komisiji trgovini, Kranj.

Zamenjam opremljeno sobo v Kranju za prazno ali opremljeno v Radovljici.

Podpisani Arbez Valentin, cesar, Visoče 1, preključem vse, kar sem žaljivega govoril o Justinu Francu iz Palovč št. 3 in se mu zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

V kino dvorani »Storžič« v Kranju sta bili najdeni dve denarnici z osebni legitimacijama na ime Kamenšek Julij in Erzar Jože. Dobi se pri hišniku sindikalnega doma Kranj.

OBJAVI

Na Osnovni šoli v Kranju bo vpisovanje otrok, ki so bili rojeni leta 1948 in prijavljanje otrok, ki so bili rojeni 1. 1949 še v nedeljo, 6. marca 1955 od 8 do 17. ure.

Gre za zagotovitev potrebnih učilnic in za izvršitev sklepov zadnjih zborov volivcev, zato prosimo vse, ki doslej tega niso opravili, da pridejo prav gotovo.

Upraviteljstvo

V zadnjem času se opaža, da posamezni zasebniki, kakor tudi podjetja in ustanove samovoljno in brez predhodnega dovoljenja izkoriščajo javno do-

bro, predvsem s pridobivanjem proda in mivke v strugi reke Save, kakor tudi njenem glavnem pritoku Kokre.

Opozarjamo vse prizadete, da je za izkoriščanje prodišč potrebna predhodna odobritev Vodnogospodarske sekcije za gornjo Savo in Ljubljani. Kdor bo nadalje samovoljno izkoriščal rečna prodišča, bo prijavljen zaradi kaznovanja in odgovarjal za škodo, ki nastane na obrežjih vsled nepravilnega odzema materiala.

LOMO Kranj

OBVESTILO

Obveščamo vse smučarske klube na področju okrajve Kranj in Radovljica, da bomo pod ugodnimi pogoji odstopili del smučk in smučarske opreme za člane klubov.

Vsa obvestila dobe interesenti pri V. P. 7414 — Kranj.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6.05, 7., 19. in 20. uri. Oddaja »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 in vsak delavnik ob 16.30 uri. »Gospodinjski nasveti vsak dan ob 7.30 uri.« »Kmetijski nasveti in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 12. uri. »Pregled tiska« pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 6. marca: Ob 8.00 O športu in športnikih. 9.00 Otroška predstava — Josip Ribičič: Palčki. 10.00 Družinski pogovori. 12.00 Pogovor s poslušalci. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Kržišnik: Saleška dolina. 17.00 Prežihov Voranc: Ljubzen na odru. 21.00 Kulturna kronika.

Ponedeljek, 7. marca: Ob 11.15 Solska ura za višjo stopnjo — a) Teta Ana, b) Med predicami in tkalkami. 13.00 Nove knjige. 15.15 Igra kvartet Mojmir Sepeta. 15.30 Solska ura za nižjo stopnjo: Mamin veliki sin. 16.10 Utrinki iz literature — Iz slovenske ženske lirike. 20.00 Zunanje-politični feljton.

Torek, 8. marca: 11.15 Cicibanom — dober dan! — E. Kästner: Deček na potovanju. 12.00 20 minut v Veselini godci. 15.30 Tečaj angleškega jezika — 121. lekcija. 16.10 Utrinki iz literature: Iz življenja in dela Zofke Kvedrove. 18.00 Kulturni pregled. 18.30 Sportni tednik. 20.00 Tedenski notranje-politični pregled.

Sreda, 9. marca: 6.35 Pohorski fantje pojo in igrajo. 11.15 Solska ura za nižjo stopnjo. 11.45 Slovenske narodne pesmi. 13.15 »Za veselo popoldne«. Ob 14.00 Gledališče in filmi. 15.15 Harmoniko igra Marijan Kozmus. 15.30 Solska ura za višjo stopnjo. 16.10 Utrinki iz literature — Franc Srimpf: Strel v živo. 20.00 Claude Debussy: Pelleas in Melisande, opera.

Četrtek, 10. marca: 6.35 Dalmatinske in makedonske narodne pesmi. 12.10 Igra godba na

RAZGLAS

V zvezi z 2. in 3. členom uredbe o uporabi zemljišč v gradbene namene (Uradni list LRS št. 44-143/53) ter odloka LOMO Skofja Loka Uradni list LRS št. 13-225/54 stavlja Ljudski odbor mestne občine Skofja Loka na vpogled

zazidalni načrt

zemljišč, predvidenih za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš v coni južno od Stare ceste in Zdravstvenega doma v Skofji Loki in Suhu.

Zazidalni načrt je možno pogledati vsak dan

od 1. III. do 31. III. 1955 med 7. in 8. uro

dopolodne v pisarni gradbene inšpekcije LOMO.

Strokovne pripombe proti osnutku načrta se sprejemajo do 15. IV. 1955.

LOMO Skofja Loka

pihala ljubljanske garnizije. Ob 13.00 Ljudsko-prosvetni obzorik. 15.30 Tečaj francoskega jezika — 25. lekcija. 16.10 Utrinki iz literature — Mika Waltari: Egipčan Sinume. 20.15 »Cetrtek večer«.

Petek, 11. marca: 11.15 Cicibanom — dober dan! 15.15 Igra trio Dorka Škobernet. — 16.10 Utrinki iz literature — Isak Samokovlija: Drina. 18.45 15 minut z Avgustom Stankom.

Sobota, 12. marca: 6.35 Pred mikrofonom so Stirje fantje in Vaški trio. 14.00 Iz Uradnih listov. 15.30 Tečaj esperantskega jezika — 22. lekcija. 16.10 Utrinki iz literature: Pesmi Janeza Menarta. 18.00 Jezikovni pogovori. 20.00 Pisan sobotni večer.

Gibanje prebivalstva

V KRANJU

Rojstva: Rozalija Volčič, gospodinja iz Kranja, rodila deklico; Franciška Dvorsak, gospodinja iz Kranja, rodila deklica; Marija Kavčič, tov. delavka iz Kranja, rodila deklico; Marija Bajželj, uslužbenka iz Kranja, rodila deklica.

Poročili so se: Slavko Jurič, zidar in Antonija Gaser, trg. pomočnica.

Umri so: Boja Krajnc, roj. 31. 7. 1954 v Ljubljani, sin tov. delavca, umrl 26. febr.; Helena Rupe, gospodinja, roj. 22. 8. 1883 v Bresniku, umrla dne 25. februarja; Karla Pfaff, upokojenka, roj. 2. 10. 1902 v Smarju — Sap, umrla dne 19. februarja.

NA JESENICAH

Rojenih je bilo od 14. do 21. februarja 30 otrok.

Poročili so se: Matija Kovač, tov. delavec in Jožefa Brence, gosp. pomočnica; Viktor Kužnik, posestnik in Antonija Novak, gosp. pomočnica; Francšek Klemenčič, natak in Ana Slivnik, otroška negovalka; Fr. Gregorec, tov. delavec in Anastazija Staus, delavka.

Umri so: Jadranka Koncut, otrok, stara 1 leto in pol, umrla na Jesenicah v bolnici; Antonija Zupan, gospodinja, stara 63 let, umrla na Jesenicah v bolnici; Ana Bernard, gospodinja, stara 69 let, umrla na Jesenicah, Jav. pot 3; Magdalena Kreuzer, gospodinja, stara 73 let, umrla na Jesenicah v bolnici; Janez Miklavčič, osebn. upokojenec, star 53 let, umrl na Jesenicah, Prešernova 13.

Kino

Kino »Storžič«, Kranj: od 4. do 6. marca danski film »Spet sva tu« — v glavni vlogi Pat in Patashon. Predstave ob delavnikih ob 15. in 19. uri, v nedeljo ob 10. in 15. uri. Od 4. do 6. marca francoski barvni film »Alarm na jugu«. Predstavi ob delavnikih ob 17. in 21. uri, v nedeljo ob 17. in 21. uri.

Od 7. do 13. marca premiera franc. barvnega filma — »Graf Monte Cristo« II. del, v glavni vlogi: Jean Marais, Lia Amancha, Jacques Castelot ob 15., 17., 19. in 21. uri. Prodaja vstopnic dnevno od 14. ure dalje.

Kino »Svoboda«, Strazišče: 5. in 6. marca ob 18. in 20. uri francoski barvni film »Alarm na jugu«. 6. marca ob 16. uri danski film »Spet sva tu«; v glavni vlogi Pat in Patashon.

Kino »Krvavec«, Cerklje: 5. in 6. marca jugoslov. film »Skalna obzorja«. Predstave ob sobotah ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 19.30 uri.

Kino Naklo: 6. marca amer. film »Veliki valček«. 11. in 12. marca amer. film »Človek divjega zapada«. — Predstave ob petkih in sobotah ob 18.30 uri, ob nedeljah ob 16. in 18. uri.

„Tiskanina“ tovarna tiskanega blaga v Kranju sprejme verziranega nabavljaca z odgovarjajočo strokovno izobrazbo in daljšo prakso v železninarski stroki. Prednost imajo osebe s poznavanjem tekstilnih utenzilij. — Pismene ponudbe pošljite na podjetje do 10. 3. 1955.

„MERKUR“
veleželeznina KRANJ

Sprejmemo:

- 3 TRGOVSKE POMOČNIKE, ŽELEZNINARJE
- 1 ADMINISTRATIVNO MOČ Z DOVRŠENO SREDNJO ŠOLO

Ob zaključku šolskega leta bomo sprejeli

- 3 VAJENCE — POGOJI: dovršena nepopolna srednja šola in veselje do tehnične - železninarske stroke.

Se polnih 6 mesecev bo moralo miniti, da bo tovarna čevljev »Planika« slavila dveletnico svojega obstoja, kajti dnevnik tovarne so začeli pisati šele avgusta meseca leta 1953.

Skromno so začeli, brez hrupa. Težave so bile precejšnje. V začetku so izdelali le 500 parov čevljev dnevno — z razmeroma majhnim številom vzorcev. Teh je bilo takrat le 10 do 15.

In kaj lahko povedo o sebi danes, po enem letu in pol truda in naporov? Puščica na grafikonu, ki označuje porast proizvodnje, kaže že številko 1150! To se pravi, da tovarna izdela že 1150 parov čevljev dnevno!

ZA SODELOVANJE S POTROŠNIKI

Ce kje, potem je sodelovanje proizvajalca s potrošniki ne le zaželeno temveč nujno potrebno ravno v čevljarstvu. Čevljarstvo je delavci in celotno tehnično vodstvo podjetja trudi, da bi izdelalo take čevlje, ki bodo potrošniku všeč, tega brez njega ne morejo storiti. Zato morajo vedeti za potrošnikove želje, njegov okus. Skratka: vedeti morajo, kako mu bije »puls«!

Ravno potreba po sodelovanju s potrošniki je terjala, da je tovarna začela že kmalu po svoji

Pogled na prodajni oddelek nove prodajalne na Prešernovi cesti

ustanovitvi razpredati svojo mrežo, mrežo lastnih prodajaln. Iz skromnih začetkov — v letu 1953 so odprli samo dve prodajalni — se je polagoma razvijala nova prodajna mreža, ki je danes sposobna konkurirati vsakomur. Prejšnji teden pa so »Planikovci« dosegli zavidanja vreden uspeh. Dosedanjim 22 prodajalnam, ki so skoraj v vseh večjih mestih v državi, so dodali še eno v Kranju, na Prešernovi cesti.

KAKOVOST — NAJPOMEMBNEJŠA ODLIKA ČEVLJEV »PLANIKA«

Čevlji kranjske »Planike«, so bili povsod z zadovoljstvom sprejeti. To ni prav nič čudnega, saj tovarna izdeluje delovne čevlje vseh vrst in razen tega še čevlje za vsako drugo priložnost. Samo pravilna komercialna in razvojna politika vodstva tovarne, si je lahko tudi priborila v obeh potrošnikov velik ugled. Vendar to ne bi bilo dovolj, če ne bi bili čevlji tudi res kakovostno izdelani. V tem oziru je ves delovni kolektiv »Planike«, ki sodi po

strokovnosti nedvomno med najmanjše delovne kolektive, dosegel velik napredek.

...IN PRAV TAKO NIZKE CENE — VABIJO POTROŠNIKA

Dejstvo, ki je lahko podjetju še prav posebno v ponos, so razmeroma nizke cene njihovih butvi. Saj je skoraj vsak model čevlja, cenejši od konkurence za skoraj 500 dinarjev. Zakaj take razlike v cenah, boste vprašali. Odgovor je sila preprost. »Planika« ne stremi za dobički, ona si jih pravzaprav niti ne želi. Glavni namen delovnega kolektiva je: posredovati potrošniku (posrednik je lastna prodajna mreža), kar najbolj ceneno, kakovostno in moderno obutev. To je kolektivno, po sodbah številnih potrošnikov, nedvomno tudi uspešno.

NEVŠEČNOST, KI JE BILA KMALU ODPRAVLJENA

Običajno pregleda surovine, predno grejo v proizvodnji proces, ustrežna strokovna komisija. Toda žal se je pri izdelavi nekega modela moškega čevlja pripetila neljuba napaka. Guma, ki je bila namenjena za podplate, je bila dana v proizvodnjo slučajno brez pregleda. Lastnosti in posebnosti te gume, ki je bila uvožena, niso bile predhodno ugotovljene. Zato je bila tudi kakovost teh čevljev na manjši stopnji kot vsi ostali izdelki tovarne. Potrošniki so upravičeno negodovali. Tovarna je upoštevala vse reklamacije kupcev in jim je celo za njihove pripombe hvaležna, obenem pa zagotavlja, da se podobni primeri ne bodo več dogajali.

»VAŠI ČEVLI SO IZVRSTNI!«

je dejal nek kupec iz Belgije, ki je sklenil pogodbo za dobavo večje količine čevljev.

»Dober glas gre v deveto vas, slab pa še dlje«, pravi star pregovor. Za »Planiko« gotovo velja le prvi del tega pregovora. Tovarna »Planika« je, če že ne prva v državi pa vsaj med prvimi, ki so začele tudi izvažati svoje proizvode. To je še dokaz več, da so njih čevlji res kakovostni in zato tudi zelo priljubljeni med kupci.

Lansko leto so začeli izvažati v Belgijo in Finsko, za letos pa so dobili še nadaljnja mikavna naročila.

23. TRGOVINA!

V Kranju, v »rojstnem mestu« tovarne obutve »Planika« je dobila dosedanja trgovina na Sejmišču svojo družico na Prešernovi cesti.

Vodstvo prodajnega oddelka tovarne, se je odločilo za novo prodajalno v Kranju zato ker samo ena trgovina ni zmožila vsega prometa. V tovarni so namreč prepričani, da bosta dve trgovini lažje opravili svoje delo.

V novi trgovini na Prešernovi cesti, ki je skromno, vendar moderno in zelo okusno ureje-

na drobno in naročniški oddelek, ki je namenjen predvsem kupcem na debelo. Tu bo tudi stalna razstava modelov vseh čevljev, ki jih izdeluje tovarna. V tem oddelku, si bodo lahko vsi mimoidoči popolnoma neobvezno ogledali tudi domače in inozemske čevljarke revije in časopise; tudi knjiga pripomb bo v tem oddelku. Vanjo bodo lahko obiskovalci zapisali svoje

Recepcija — kjer si bodo obiskovalci lahko neobvezno ogledali čevljarke revije in časopise ter stalno razstavo čevljev tovarne »Planika«

mnenje o kakovosti, cenah in trpežnosti čevljev »Planika« — hkrati pa bodo lahko tudi predlagali tovarni proizvodnjo določenega modela čevljev. Ta knjiga bo nekakšna vez med tovarno in potrošniki.

Toda nikar ne mislite, da nameravajo opustiti svojo trgovino na Sejmišču. Nikakor! Le-ta bo sedaj nekoliko razbremenjena. Vendar bo tudi ona imela svoje posebnosti!

Katere? Vsak čevlj — izdelek, je podvržen strogemu pregledu posebne tovarniške komisije. Kritičnim očem ne uide tudi najmanjša napaka, ki jo povprečni potrošnik pravzaprav sploh ne opazi. Dosti je tudi najmanjši napačni vbod šila ali strojnih igel in čevlj ne dobi več ocenje: odlično! Postane tako ime-

Prvi kupec, ki je stopil v novo prodajalno »Planika« na Prešernovi c. je dobil par čevljev zastonj

novani čevlj B-kvalitete, kot to pravijo strokovnjaki.

Take čevlje bodo lahko dobili potrošniki v trgovini na Sejmišču po močno znižanih cenah, čeprav dotične napake ne vplivajo bistveno na lastnosti čevljev

Delovni kolektiv je prepričan, da bodo potrošniki s čevlji »oznako« »Planika«, še v prihodnje tako zadovoljni kot doslej. Tako delavci kot vodstvo podjetja pa se bodo potrudili, da bi našemu delovnemu človeku nudili še boljše in cenejšo obutev in ga tako kar se da zadovoljili!

Maršal Josip Broz Tito si ogleduje razstavne prostore tovarne obutve »Planika« iz Kranja na lanskoletnem Gorenjskem sejmu.

SPET NOV LETALSKI REKORD

Najnovejšo reaktivno letalo ameriškega mornariškega letalstva Demon F 3 XI, je pred nekaj dnevi doseglo nov svetovni rekord v hitrosti poleta v višino. V 71 sekundah se je letalo povzpelo na višino 3.047 metrov, kar je za dve sekundi boljše od starega rekorda. — Letalo se je dvigalo navpično s hitrostjo 157 kilometrov na uro.

PODMORNICA ZA DVE OSEBI

V Ameriki so pred kratkim preizkusili novo, doslej najmanjšo podmornico, na kateri je prostora za dve osebi. Kakor javljajo, se ta podmornica giblje na nožni pogon, prav tako kakor dvokolo, in doseže na uro lahko hitrost sedmih milj. Podmornica je namenjena za znanstvena raziskovanja.

LJUDJE POSTAJAJO VEDNO MANJ KOSMATI

V nekaj stoletjih bo skoraj vsak človek plešast. To teorijo so pred kratkim potrdili na kongresu Ameriškega medicinskega društva. V času evolucije so opazili, da je človeško telo vedno manj kosmato. Če bo šlo še tako naprej, potem niso potrebna nobena zdravila proti plešavosti, ker bo pleša postala vsakdanja, prirodna odlika vseh ljudi.

KABEL V ATLANTSKEM OCEANU BODO OBNOVILI

Pred kratkim je iz Londona odplula na svoje prvo potovanje ladja »Rekorder«, ki ima najmoderneje urejene naprave za polaganje podmorskih kablov tudi v največje globine. Najprej bodo obnovili približno 100 milj kabla v Atlantskem oceanu, potem pa bo ladja odplula v Singapur, kjer bo pregledala kabel med Kolombom in otokom Vankauer v Pacifiku. Tu je kabel dolg 3.466 milj in na nekaterih mestih tudi do tri in pol milje pod morsko površino.

STEKLENA LETALA — LETALA PRIHODNOSTI

Arnold Hull je pred kratkim izjavil, da v Angliji delajo eksperimente z različnimi plastičnimi masami, ojačanimi s steklom, iz katerih bodo gradili letala. Prvi rezultati so pokazali, da bodo ta letala znatno cenejša od letal iz aluminija, zdržala pa bodo prav toliko kot sedanja. Hull meni, da bo prvo potniško letalo te vrste zgrajeno v najkrajšem času in da bo doseglo lahko hitrost tudi do 2000 kilometrov na uro. Prepeljalo bo 20 potnikov v dveh in pol urah od Londona do New Yorka.

Za kratek čas

— Tako! Nesi vse lepo domov in nikar se ne oziraj za dekleti!

Bibliografija velikodušnosti

„Izginite iz moje hiše, vi, beračja zalega! Vsi skupaj! Varale so me zgodbe iz knjig! Toda samo enkrat so me ogoljufale — in nikdar več!“

In, ko se je obrnil proti Williamu, je zarjul: „Da, rešili ste mojo ženo, rešili ste

ji življenje, toda naslednji, ki bi kaj takega storil, naj na mestu pogine!“

Nisem duhovnik, zato bom postavil tekst svoje pridige na konec, namesto na začetek. Povzel ga bom iz „Spominov na predsednika Lincolna“, kjer piše:

Hotelski klepar

Adam Snell je bil človek, ki je le potoval in zelo rad razkošno živel. Na svojih potovanjih je prenočeval v najdražjih hotelih. Pet ali šest dni v tednu je samo posedal po najrazkošnejših barih in tam plesal z najlepšimi dekletki. Skratka, živel je tako, kot živi malo-kdo.

Le v sobotah je šel zgodaj spat, ker je bila nedelja njegov delavnik. Takrat je točno ob sedmih zjutraj stopil iz svoje sobe in skrbno pregledal hodnik hotela, ki je bil eno nadstropje višje. Predmet njegove pozornosti so bile sobe, kjer so pred vrati ležali nedeljski časopisi.

Po takem pregledu se je vrnil v sobo in si pripravil prtljago za odhod. Ob osmih je bil zopet na zgornjem hodniku. Zapisal si je številke sob, katerih stanovalci so že pobrali časopise. Nato je odšel v predsobo in telefoniral v sobe, katere si je zabeležil.

»Dobro jutro«, je dejal. »Tu je hotelski klepar. Popravljamo vodovodne pipe, zato bomo čez dvajset minut zaprli vodo. Če se hočete umiti, prosim pohitite.«

Adam se je vrnil pred sobo, v katero je najprej telefoniral in za trenutek obstal. Poslušal je, kako v kopalnici šumi voda, nato pa previdno stopil v sobo in pobral vse, kar je bilo vrednega. Seveda tudi denarnice ni pozabil. To je ponovil še v kakih treh, štirih sobah, se potem hitro vrnil v svojo sobo, pobral pripravljeno prtljago, poravnal pri vratarju račun in odšel.

Nekoč se je Adam Snell nastanil v velikem hotelu v San Franciscu. Za svoje delo si je

Gledališki igralec J. H. Hackett je zelo ugajal predsedniku Lincolnu v vlogi Falstaffa. Navajen je bil vsakemu človeku izreči svoje priznanje in pohvalo, tako je tudi omenjenemu igralcu poslal nekaj vrstic, v katerih je izrazil svoje veselje nad njegovo mojstrsko upodobitvijo Falstaffa. V odgovor je Hackett poslal predsedniku neko knjigo, ki jo je verjetno sam spisal, in dodal nekaj besed zahvale. Dalje piše pisec „Spominov“:

„Jaz sem bil na ta dogodek že pozabil. Nekega večera sem moral zelo pozno priti v Belo hišo. V predsobi ves začuden zagledam igralca Hacketta. Povedal sem predsedniku, kdo še čaka in on je potrto dejal: „Ne maram ga videti, nočem ga videti!“ Nato čez čas: „Sami veste, da sem cenil Hacketta kot igralca, kar sem

mu tudi pisemno sporočil. Poslal mi je neko knjigo, in mislil sem, da je stvar urejena. Mojster svojega poklica je in zdi se mi, da je na pravem mestu. Toda, ker sva si takole malo dopisovala — kakor si dopisujeta dva poljubna človeka — hoče — veste kaj hoče?“ Nisem si mogel misliti in predsednik Lincoln mi je pojasnil: „Postati hoče — konzul v Londonu, ti mu ljubi bog!“

H koncu bi želel dodati, da je zgodba z Williamom Fergusonom resnična, čeprav sem podrobnosti nekoliko spremenil.

Mogoče tega poglavja ne bo nihče bral, ki ni bil še junak podobnih zgodb o velikodušnosti. Rad pa bi vedel, kdo od njih še rad govori o tem in se z veseljem spominja posledic, ki so iz tega nastale.

Prevod: M. Furlan

Cirkus na Jesenicah

Ze davno pred pustom so krožile po Jesenicah vznemirljive novice, da je zbolel kapitan barke, ki so jo vsako leto pripeljali na ogled podjetni in s humorjem obdarjeni Hruščičani.

»Hruščičani so prodali morje in mornarico«, so se menili povsod.

Ljudje so pa vedeli, da bodo Hruščičani presenetili s čim novim, če se jim je morje res posušilo. Zato ni bilo niti preveč razburjenja, ko je prišla vest, da pripravljajo na Hruščič

nič manj kot cirkus. Bilo je še nekaj ugibanj: »Bo, ne bo... Kje pa je mogoče spraviti skupaj kaj takega! Za nos nas vlečejo, dabomo zijali prazno cesto...«

Na pustni dan pa je bilo že navsezgodaj slovesno oznanjeno: Ob pol dveh pride na Jesenice cirkus. Grozne zverine naj bi bile bojda v njem, saj so otroci videli, da so gnali na Hruščico edinega dalmatinskega osliča, ki ga premorejo Jesenice in največjega bernardinca, kar jih je moč dobiti pri mesarskih družinah.

Natanko ob napovedani uri se je ustavil pred bodočo železniško postajo ves promet. Ljudje so zajezili cesto, na kateri se je ustavil največji cirkus jeseniške komunice. Pet konjenikov — originalnih kavbojev s ponarejenimi revolverji (resnici na ljubo — eden je bil ženskega spola), je prodiralo skozi gnečo. Na kamionu je osemlečna hruščičanska »pleh« muzika z ogromno potrošno sape proizvajala melodije. Prvi cirkuški voz je bil komaj kaj višji od glav ljudskih množic, ki so se zgrinjale okrog njega. Originalni cirkuški napis so opozarjali na zanimivosti, ki jih krije v sebi na letičih krožnikih z Marsa uvoženo podjetje. Skozi okno sta kukala dva medveda in dekle, ki naj bi predstavljalo najbližjo žival v sistemu človekove živalske žlahte.

»Oglejte si te grozne zverine!« je pisalo na njegovem čelu, spodaj pa je bingljala kletka z dvema razkačenima golobčkoma. Trije muzikanti so pod kletko ves čas pomirjevali živali, ki je besnela za njegovim hrptom. Tu je bilo nekaj putk (cviterjev) v miniaturi, ovca s silno naježeno obleko in mesarjev Kastor; napis z boka pa je oznanjal, da so na vozu tudi bolhe. Ali so bile ali ne, ni moč natanko dognati. Če so bile, so bile vsekakor spretno prikriti zvedavam očem.

Pogled na cirkuške zverine je do kraja razgalil tiste zlobne govornice, ki so prihajale pred pustom, češ, da so na Hruščici že teden dni zaprti vsi psi in da je v trgovinah zmanjkalo zelene in rumene barve, s katerima naj bi jih bojda spretni pleskarji pripravili za vstop v cirkus. Le pes cirkuškega direktorja, ki je nosil tako lep rdeč frak, da bi mu ga še na novinarskem plesu zavidali, je spremenil svojo naravno barvo. Direktor je skrbno pazil nanj, da bi ne raztrgal kakšnega zvedavca in je sploh vzorno skrbel, da bi na sam pustni praznik ne prišlo do nesreče.

F. Z.

»Roke gor, ljubček!«

Adam je okamenel. Med vrati kopalnice sta stala dva človeka, eden je imel v rokah revolver. »Dovolite, da se predstavim«, se je samozavestno oglašil mož z revolverjem. »Sem hotelski detektiv in ta«, pokazal je na soseda, »je stanovalec v tej sobi. Na vašo nesrečo je — hotelski klepar.«

10 morju bi me prav tako našla kot tukaj.

Najstrahotnejše v njegovem obnašanju je bilo to, da se je očitno moral boriti z nekakšno pošastno predstavo kot s kako realno silo in opozoril sem gospo Bianco, naj skuša pomirjujoče vplivati na moža.

»Vpliv?« je dejala in solze so zatrepetale ubogi ženi v očeh, »niti toliko vpliva nimam, da bi mi dovolil poklicati zdravnika!«

Da bi storil gospe Bianci uslugo, sem naslednje jutro poslal inženirju svojega prijatelja, doktorja E. Toda stavebenik je pobesnel in doktor jo je moral brž odkuriti. Jaz pa sem moral tedaj ravno odpotovati, kajti zaradi važne listine sem namera-

ljubljenem izletnem kraju mimo gostilne in slučajno pogledal čez ograjo na vrt, sem zagledal pri mizi inženirja. Priznati moram, da sem pri svojem delu pozabil na njegovo zgodbo in postalo mi je težko pri srcu, da sem svoje prijateljske dolžnosti tako zelo zanemaril. Takoj sem vstopil na gostilniški vrt in ga pozdravil. Videl sem, da je mnogo pil, kar je bilo pri tako treznem možu nekaj zelo nenavadnega in skoraj gotovo v zvezi z njegovo mračno dogodivščino.

»Oho, doktor arhivar,« mi je zaklical nasproti, »veseli me, res me zelo veseli in v imenu znanosti vas pozdravljam!«

Inženir je zelo veliko govoril in tako glasno, da je začel zbujati pozornost gostov po vsem vrtu. Medtem ko sem jaz spil četrtino vina, je on popil kar tri in šele ko se je zmračilo, se mi je posrečilo spraviti ga proti domu. Sla sva ob reki in ko sva zagledala pred seboj luči mesta, je začel inženir govoriti o tem, okrog česar so se, kot sem opazil, neprestano pletle njegove misli: »Zdaj pa končno le vem, kaj hoče.«

»Nikar vendar ne govorite o njej,« sem se razjezil, »kot da bi imeli opravka z resnično osebo.« Inženir me je pogledal in ni razumel mojega ugovora, popolnoma je bil predan svojim razglabljanjem.

»In veste, kaj se pred mojimi očmi dogaja? Strašno! Polastila se je moje žene!«

»Kaj pa naj bo spet to?«

»Polastila se je moje žene in preobrazba se vrši pred mojimi očmi! Pri očeh se je začelo. Nek tuj, oprezujoč pogled se je pojavil v njih, z njim me opazuje, moje odhajanje in prihajanje, vsako moje kretnjo. Če sem kaj rekel, je tlelo v teh strašnih očeh roganje. Potem pa se je spremenila tudi postava. Moja žena je bila manjša in močnejša, ženska pa, ki zdaj posedaba ob meni in spi, ali se vsaj dela kot da bi spala, kajti pod zaprtimi vekami me opazuje, je vitkejša in večja. Obkroža me, zapreda me! Umorila mi je mojo ženo in vzela v svojo posest njeno telo, da bi mi lahko bila čisto blizu in tistega dne, ko bo popolnoma podobna sliki na steni, se me bo vsega polastila. Jaz pa sem odločen, da jo prehitim.«

Z grozo sem spoznal, kako zelo je že napredoval nervozni nemir pri tem možu; bil je tak, da bi lahko že govorili o duševnih motnjah. Skrajni čas je bil energično poseči vmes in ko sem naslednjega dne s svojim prijateljem doktorjem E. ugibal, kaj naj storimo, da bi pomagali ubogi ženi, je prišla k meni gospa Bianca. Bila je zelo prepadena, blede, z globoko vdrtimi nemirnimi očmi. Bila je tako suha, da se mi je zdelo

(Dalje prihodnjic)

A. Arbeles:

Povedal sem vam že, da me ni bilo doma, ko so prinesli sliko. Možak, ki jo je prinesel, jo je obesil semkaj, ne da bi kaj več spraševal in jaz je zdaj ne morem več odstraniti. Poskušal sem potegniti čez sliko zaveso. Toda — njegov glas je od razburjenja postal čisto hripav — »ona zavese ne maram. Če jo zvečer zastrem, je popolnito spet odgrnjena. Kar naprej me gleda, venomer, s temi strašnimi očmi. Neznosno je to! In veste zakaj me tako gleda? Povedati vam hočem.« Peljal me je proč od slike in mi zašepetal tako tiho, da sem ga komaj razumel:

»Prisegla mi je maščevanje in držala bo besedo. Nekaj strahovitega namerava in zdi se mi, da vem, kaj hoče.« Ne nadoma je prekinil in mi zastavil vprašanje, za katerega sem takrat mislil, da ni v nobeni zvezi z njegovimi mislimi:

»Ali ste mojo ženo natančno pogledali?« Predno sem utegnil odgovoriti je že nadaljeval: »Neumnost! Neumno je, kar se včasih domišljujem!« Potem pa je spet začel tam, kjer je prej nehal:

»Uničiti me hoče, ker sem odkril podzemeljski hodnik, ker sem odredil, naj izkopljejo predor k cesti in omogočil s tem njenim zasledovalcem, da so prodrli do grobnice.«

Moje ugovarjanje je inženir zavrnil s kretnjo roke: »Le verujte mi, doktor, tako je! Vse sem natančno pomislil in če bi vi videli to, kar sem videl jaz, bi mi dali prav.«

Sele kasneje mi je postalo razumljivo, kaj je A. takrat s temnimi namigavanji pravzaprav mislil. Besede tega razgovora so se mi vtisnile za vedno v spomin, obraz stavebenika pa, ki se je šepetaje nagnil čisto do mojega, bom videl pred seboj dokler bom živ. Iz vsega njegovega vedenja sem spoznal, da je zelo bolan, toda vse moje prigovarjanje naj zapusti mesto in naj gre za nekaj tednov k morju, je bilo zastoj.

»Vzdržati moram,« je dejal, »ne da se ji ubežati! Pri

val preiskati arhiv gradu Orlando. Trajalo je nekaj dni, predno sem našel listino, pri iskanju pa sem odkril še več drugih, tako da se je moje bivanje podaljšalo še za nekaj dni. Pri povratku sem se peljal z železnico le nekaj postaj, potem pa sem izstopil in jo peš mahnil proti mestu. Ko sem šel v pri-